

คู่มือปฏิบัติงาน

การจัดทำปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิล์มทั่วไป

นายเอกพ ขจรไพศาล

นักวิทยาศาสตร์

ภาควิชาฟิล์ม

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คู่มือปฏิบัติงาน

การจัดทำปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป

นายเอกพ ขจรไพศาล

นักวิทยาศาสตร์

ภาควิชาฟิสิกส์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

คู่มือการจัดทำปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปได้อธิบายถึงการจัดชุดปฏิบัติการและขั้นตอนการควบคุมปฏิบัติการสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ลงทะเบียนในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 และปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ซึ่งจุดประสงค์ในการทำคู่มือเพื่อที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานที่ต้องจัดชุดปฏิบัติการและควบคุมปฏิบัติการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดทำหวังว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และช่วยเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกพบ ขจรไพศาล

(มีนาคม 2564)

กิตติกรรมประกาศ

คู่มือเล่มนี้สำเร็จได้ ด้วยความอนุเคราะห์ทางภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รวมทั้งบุคลากรในภาควิชาที่ได้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน

ขอขอบคุณหัวหน้าภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ช่วยเหลือในการจัดทำคู่มือ
และดำเนินเรื่องในการเอกสารต่าง ๆ

ขอขอบคุณนายสมบัติ มุกดา นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

ขอขอบคุณนางประภา เมฆอรุณ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือปฏิบัติการ	9
1.3 ขอบเขตของคู่มือปฏิบัติงาน	9
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ/คำจำกัดความ	9
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ	10
บทที่ 2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและการบริหารจัดการ	11
2.1 โครงสร้างหน่วยงาน	11
2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง	15
2.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	18
บทที่ 3 หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติงานและเงื่อนไข	23
3.1 หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน	23
3.2 วิธีการปฏิบัติงาน	23
3.3 เงื่อนไข/ข้อสังเกต/ข้อควรระวัง/สิ่งที่ควรคำนึงในการปฏิบัติงาน	25
3.4 แนวคิด/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 4 เทคนิคในการปฏิบัติงาน	27
4.1 แผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน	27
4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	30
4.3 วิธีการให้บริการกับผู้รับบริการมีความพึงพอใจ	36
4.4 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	36
4.5 จรรยาบรรณ/คุณธรรม/จริยธรรมในการปฏิบัติงาน	36

	หน้า
บทที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข	37
5.1 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข	37
5.2 การพัฒนางาน	38
เอกสารอ้างอิง	39
ภาคผนวก ก	40
ภาคผนวก ข	41
ประวัติผู้จัดทำ	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

1.1.1 ประวัติคณะวิทยาศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ได้ก่อตั้งขึ้น ในวันจันทร์ที่ 27 ธันวาคม ปีพ.ศ. 2514 เป็นคณะที่ 7 ของมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่เนื่องจากในปีการศึกษา 2515 ซึ่งเป็นปีการศึกษาแรก อาคารเรียนของคณะวิทยาศาสตร์ ณ วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ยังสร้างไม่เสร็จจึงจำเป็นต้องฝากนักเรียนรุ่นแรกเรียนที่แผนกพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการชั่วคราวเป็นเวลา 1 ปี จนในปีการศึกษา 2516 จึงได้ย้ายมาดำเนินการต่อที่อาคารหลังแรกของคณะวิทยาศาสตร์ และได้จัดสร้างอาคารประกอบอื่นๆ เช่น โรงเลี้ยงสัตว์ทดลองและเรือนต้นไม้ของภาควิชาชีววิทยา

คณะวิทยาศาสตร์เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตแก่นักศึกษารุ่นแรก จำนวน 48 คน แบ่งเป็น 3 สาขาใน 2 ภาควิชาคือ คณิตศาสตร์ และสาขาวิชาสถิติ ภาควิชาคณิตศาสตร์ และ สาขาวิชาชีววิทยา ภาควิชาชีววิทยา

จากนั้นในปีการศึกษา 2519 คณะวิทยาศาสตร์ได้เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี และสาขาวิชาฟิสิกส์ เพิ่มอีก 2 สาขาวิชาเอก ทางคณะวิทยาศาสตร์มีนโยบายการพัฒนาการศึกษาในด้านคุณภาพ การศึกษา และการจัดตั้งสาขาวิชาใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งมีผลกระทบกับจำนวนนักศึกษาที่ต้องเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 เป็นต้นมา คณะวิทยาศาสตร์จึงรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่มขึ้นทุกปี

ปีการศึกษา 2522 คณะวิทยาศาสตร์เปิดรับนักศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตกให้เข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ โดยการสอบคัดเลือกแบบโควตาพิเศษเป็นครั้งแรก ในขณะนั้นคณะวิทยาศาสตร์ผลิตบัณฑิต 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาสถิติ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาฟิสิกส์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ซึ่งมีสาขาย่อยดังนี้ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวฟิสิกส์ สาขาวิชาเคมีชีววิทยา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวสถิติ

ในปีงบประมาณ 2525 คณะวิทยาศาสตร์ได้รับงบประมาณเพื่อก่อสร้างโรงเลี้ยงแมลงเพื่องานวิจัยของภาควิชาชีววิทยาอีก 1 หลัง โดยสร้างต่อเชื่อมกับเรือนกระจกสำหรับปลูกพืชทดลอง

หลังจากเปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์ทั่วไปเป็นเวลาพอสมควร คณะวิทยาศาสตร์ประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก จึงมีความคิดที่จะหยุดผลิตบัณฑิตสาขาวิชานี้แต่เล็งเห็นถึงความสำคัญของ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นนับแต่ปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมาคณะวิทยาศาสตร์จึงรับนักศึกษาเข้าศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตไปเพียงสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพียงสาขาเดียว

ต่อมาปีการศึกษา 2532 คณะวิทยาศาสตร์ได้รับการอนุมัติจัดตั้ง วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมจากทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะวิชาแรกในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมในระดับปริญญาตรี

การเรียนการสอนในอีกสาขาหนึ่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในคณะวิทยาศาสตร์ ควบคู่ไปกับการเติบโตของศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย คือ สาขาวิทยาการจัดการคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้รับความเห็นชอบการอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2531

จากการขยายตัวทางการศึกษาซึ่งมีการเปิดสอนสาขาวิชาใหม่ทำให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น จำนวนอาจารย์และบุคลากรทุกด้านก็เพิ่มมากขึ้นด้วย อาคารที่ทำการหลังแรกจึงคับแคบไปอย่างถนัด คณะวิทยาศาสตร์มีความจำเป็นต้องสร้างอาคารหลังใหม่ขึ้นอีก 1 หลัง เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำการของภาควิชาเคมี ภาควิชาฟิสิกส์ ห้องปฏิบัติการ ห้องวิจัยของสาขาวิชาเคมีและสาขาวิชาฟิสิกส์ตลอดจนห้องบรรยายต่าง ๆ

นอกจากห้องเรียนดังกล่าวแล้ว คณะวิทยาศาสตร์ยังเล็งเห็นความจำเป็นในการใช้ห้องบรรยายรวมสำหรับใช้บรรยายวิชาพื้นฐานของคณะวิทยาศาสตร์ จึงดำริสร้างอาคารเรียนรวมขึ้นอีกหนึ่งหลังพร้อมกับอาคารวิทยาศาสตร์หลังที่ 3 โดยอาคารเรียนรวมวิทยาศาสตร์ (ร.วท.) นี้ประกอบด้วย ห้องบรรยายขนาดจุห้องละ 232 ที่นั่ง จำนวน 2 ห้อง ส่วนอาคารเรียนวิทยาศาสตร์หลังที่ 3 ประกอบด้วยห้องบรรยาย ห้องสัมมนา สำนักงานภาควิชาเคมี สำนักงานภาควิชาฟิสิกส์ ห้องปฏิบัติงาน ห้องวิจัยทางเคมีและฟิสิกส์

เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์ต้องรับภาระสอนวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ให้กับคณะวิชาต่าง ๆ รวมถึงคณะเภสัชศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จึงจำเป็นต้องขยายพื้นที่อาคารวิทยาศาสตร์ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น คณะวิทยาศาสตร์จึงของบประมาณสร้างอาคารเพิ่มเติมเพื่อเป็นห้องปฏิบัติวิชาพื้นฐานทั้งหมด ซึ่งในระยะนี้มหาวิทยาลัยมีนโยบายจัดตั้งศูนย์เครื่องมือวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย แต่เนื่องจากโครงการจัดตั้งศูนย์เครื่องมือวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการจึงไม่ได้รับงบประมาณก่อสร้าง โครงการมหาวิทยาลัยจึงให้ที่ทำการศูนย์เครื่องมือวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในความดูแลของคณะวิทยาศาสตร์ และให้ใช้อาคารวิทยาศาสตร์หลังที่ 4 ส่วนหนึ่งเป็นที่ทำการของศูนย์ด้วย อาคารหลังนี้จึงเรียกชื่อว่า อาคารปฏิบัติการรวมและศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ (อาคารวิทยาศาสตร์ 4)

ต่อมาในปีการศึกษา 2535-2538 คณะวิทยาศาสตร์พิจารณารับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จาก 20 คน เป็น 260 คน ถึงแม้ว่าคณะวิทยาศาสตร์จะพิจารณารับนักศึกษาเพิ่มขึ้นเกือบทุกปีแล้วก็ตามเมื่อมีการวิเคราะห์จำนวนความต้องการนักวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศแล้ว พบว่าประเทศไทยยังขาดแคลนนักวิทยาศาสตร์อีกถึงปีละ 10,000 คน ทบวงมหาวิทยาลัยจึงขอความร่วมมือจากคณะวิทยาศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศให้พิจารณาผลิตบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์เพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ฉะนั้นคณะวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 อีก 180 คน และเนื่องจากสาขาวิชาคณิตศาสตร์

เป็นอีกสาขาวิชาหนึ่งที่ขาดแคลนอย่างยิ่ง ซึ่งทางทบวงมหาวิทยาลัยขอให้รับเพิ่มอีกปีละ 10 คน ดังนั้นในปีการศึกษา 2539 คณะวิทยาศาสตร์จึงรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่มอีก 190 คน รวมจากเดิม 260 คนเป็น 450 คน ต่อมาสาขาวิชาคณิตศาสตร์พิจารณาเพิ่มอีก 10 คน ฉะนั้นในปีการศึกษา 2540 คณะวิทยาศาสตร์รับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 รวมทั้งสิ้น 460 คน

ดังนั้นอาคารปฏิบัติการฟิสิกส์และอาคารเก็บสารเคมีซึ่งเดิมเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว แบ่งเป็นส่วนที่ฝึกปฏิบัติการทางฟิสิกส์ และเก็บสารเคมีของภาควิชาเคมีอย่างละครึ่ง ภายหลังเมื่อคณะวิทยาศาสตร์รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 260 คนเป็น 460 คน จึงจำเป็นต้องสร้างอาคารปฏิบัติการฟิสิกส์ และอาคารเก็บสารเคมีใหม่ และเพื่อความปลอดภัยจึงแยกออกเป็น 2 อาคาร

นอกจากนั้นคณะวิทยาศาสตร์ยังตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (พสวท.) โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (พสวท.ครู)

การขยายตัวทางการศึกษาอย่างกะทันหันทำให้คณะวิทยาศาสตร์มีปัญหาเรื่องสถานที่เรียนมาก คณะวิทยาศาสตร์จึงได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารอีก 1 หลัง พื้นที่ประมาณ 16,000 ตารางเมตร โดยปลูกสร้างในพื้นที่เดิมของอาคารหลังที่ 1 ซึ่งเสื่อมสภาพมากแล้วจากอาคารเดิมสูง 3 ชั้น เป็นอาคารใหญ่สูง 8 ชั้น อาคารหลังนี้ยังคงเรียกว่า อาคารวิทยาศาสตร์หลังที่ 1 เหมือนเดิม

คณะวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยศิลปากรมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2559 บังคับใช้และประกาศมหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง การแบ่งหน่วยงานภายในของส่วนงานของมหาวิทยาลัยศิลปากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ทำให้มีการแบ่งส่วนงานในคณะวิชาออกเป็น 14 ส่วนงาน ได้แก่ สำนักงานคณบดี ภาควิชาคณิตศาสตร์ ภาควิชาเคมี ภาควิชาชีววิทยา ภาควิชาฟิสิกส์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาสถิติ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ ภาควิชาจุลชีววิทยา ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ ศูนย์บริการวิชาการ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านสีและการเคลือบผิว ศูนย์ความเป็นเลิศของวัสดุแนวใหม่และศูนย์สอบเทียบเครื่องวัดรังสีอาทิติย์

สำนักงานคณบดี

สำนักงานคณบดี มีหน้าที่หลักในการสนับสนุนการดำเนินการและประสานงานภารกิจต่าง ๆ ของคณะให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำนักงานคณบดี มีภาระงานที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 4 หน่วยงาน คือ งานบริหารและธุรการ งานบริการการศึกษา งานคลังและพัสดุ และงานแผนและประกันคุณภาพการศึกษา

1. งานบริหารและธุรการ แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ดังนี้

1.1 หน่วยงานสารบรรณ มีหน้าที่รับ-ส่ง ควบคุม ตรวจสอบการลงทะเบียนหนังสือ เข้า-ออก ร่าง โต้ตอบหนังสือ เก็บ-ค้นหา รวบรวมบันทึก ย่อเรื่อง ตรวจสอบหนังสือ ดูแลรักษาเอกสาร และจัดเตรียมการประชุม ประสานงานติดต่อ ตลอดจนอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก ออกเลขคำสั่งฯ จัดทำประกาศต่าง ๆ

1.2 หน่วยงานการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการเจ้าหน้าที่ การบริหารงานบุคคล ของบุคลากรของ คณะทั้งหมด เช่น การบรรจุแต่งตั้ง การจัดจ้างเลื่อนระดับเงินเดือน เลื่อนขั้นค่าจ้าง การพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาบุคลากร การลาประเภทต่าง ๆ ฯลฯ รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องตำแหน่งและอัตราเงินเดือน เป็นต้น

1.3 หน่วยอาคารและสถานที่และยานพาหนะ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัด ควบคุมดูแลบำรุงรักษา ยานพาหนะและอาคารสถานที่ของคณะ นอกจากนี้ยังรับผิดชอบดูแลสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในบริเวณอาคารต่าง ๆ ด้วย

1.4 หน่วยประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร กิจกรรม เพื่อเผยแพร่ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก การสื่อสารมวลชน การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การประชาสัมพันธ์การรับสมัครงาน การจัดทำข่าว การถ่ายภาพงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่แขกผู้มาเยี่ยมชมหรือติดต่องาน จัดเก็บรวบรวมข่าวสาร สถานการณ์ความเป็นไป เพื่อวิเคราะห์หรือ รายงานเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณา เป็นต้น

2. งานคลังและพัสดุ แบ่งออกเป็น 2 หน่วย ดังนี้

2.1 หน่วยการเงิน มีหน้าที่ดำเนินการด้านการเงิน งบประมาณและการบัญชีทั่วไป การเบิกจ่ายเงิน งบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ ดูแลตรวจสอบความถูกต้อง การขออนุมัติเบิก-จ่ายเงินงบประมาณ รายจ่ายประจำปี งบประมาณโครงการต่าง ๆ การวิเคราะห์ทางการเงินและบัญชี การจัดทำบัญชีเงินงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ หมวดต่าง ๆ และเงินประเภทอื่น ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารทางการเงินก่อนเสนออนุมัติและเบิกจ่ายเงินรวมทั้งรายงานสภาพทางการเงินและบัญชีในช่วงเวลาของปีงบประมาณ รวมถึงการดูแลการยืมเงินทตรงจ่ายและรับเงินคืนเงินยืมทตรงจ่าย ภายในคณะวิทยาศาสตร์

2.2 หน่วยพัสดุ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา จัดซื้อการเบิกจ่าย การเก็บรักษา การซ่อมแซมและบำรุง การจัดทำบัญชีทะเบียนพัสดุ การเก็บรักษาหลักฐานใบสำคัญและเอกสารเกี่ยวกับพัสดุ ประสานงานในการตรวจพัสดุ ประจำปี การแทงจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. งานบริการการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ดังนี้

3.1 หน่วยทะเบียนและประเมินผลการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินงานบริการวิชาการประสานงานและดำเนินการรับนักศึกษาใหม่ตามแผนพัฒนาการศึกษา จัดทำทะเบียนประวัตินักศึกษาและดำเนินงานจัดการเรียนการสอนจัดอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ดำเนินงานการลงทะเบียนเรียน ลาพัก ลาออก โอนย้าย พันสภาพของนักศึกษา ดำเนินการจัดทำสถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา การแจ้งผลการศึกษาและการจบหลักสูตรของนักศึกษา ดำเนินงานกับบัณฑิตวิทยาลัยในด้านการจัดการเรียน การสอนระดับบัณฑิตศึกษาดำเนินการจัดทำสถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา เป็นต้น

3.2 หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ มีหน้าที่ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการอนุมัติเปิดสอนและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามแผนพัฒนาการศึกษา ดำเนินงานกับภาควิชาในการจัดทำตารางสอนและตารางสอบ การจัดทำข้อสอบ การติดต่อขออนุมัติเชิญอาจารย์พิเศษ ดำเนินงานการขออนุมัตินำนักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ ออกหนังสือรับรองต่าง ๆ ของนักศึกษา ดำเนินงานการใช้ห้องบรรยายในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จัดเตรียมและดูแลโสตทัศนูปกรณ์เพื่อให้บริการด้านการเรียนการสอน เป็นต้น

3.3 หน่วยกิจการนักศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ ของนักศึกษาประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนักศึกษา และกองกิจการนักศึกษาในเรื่องงานกิจการนักศึกษาทุกเรื่อง ประสานงานเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกงาน ประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อและการสมัครงานของนักศึกษา ตรวจสอบหนี้สินของนักศึกษา ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาทุนการศึกษาของนักศึกษาและการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ตลอดจนดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ของนักศึกษา การสำรวจภาวะการมีงานทำของบัณฑิตรวบรวมประวัติ ศิษย์เก่าและประสานงานด้านกิจกรรมต่าง ๆ ของศิษย์เก่า เป็นต้น

3.4 หน่วยคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่ให้บริการวิชาการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนและงานวิจัยรายบุคคลของนักศึกษา การดูแลระบบงานสารสนเทศภายในเพื่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของคณะและภาควิชา ดูแลระบบเครือข่ายเน็ตเวิร์คและอินเทอร์เน็ต ควบคุม ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่อง Server ตู้เครือข่ายเน็ตเวิร์ค (Hub) ให้พร้อม ที่จะใช้งานหรือให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ บริการซ่อมบำรุง แก้ไขข้อขัดข้องของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์ของคณะวิทยาศาสตร์ การป้องกันไวรัส การลงโปรแกรม การอัพเกรดเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบคอมพิวเตอร์ ให้ทันสมัยและพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ภายในห้องเรียนของคณะ เป็นต้น

4. งานแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (หน่วยงานในกำกับ) แบ่งออกเป็น 3 หน่วย ดังนี้

4.1 หน่วยนโยบายและแผน มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ประสานงาน ประมวลแผนพิจารณาและเสนอแนะแนวทางเพื่อประกอบ การกำหนดแผน/นโยบาย รับผิดชอบงานด้านงบประมาณ การจัดทำแผนโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลวางแผนจัดทำงบประมาณทุกประเภท ร่างและจัดทำประกาศการใช้จ่ายเงินงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณตามนโยบายของคณะและรับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการส่งเสริมวิชาการ การวิจัยผลงานทางวิชาการ การบริการวิชาการ เป็นต้น

4.2 หน่วยงานประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาของคณะจัดทำประกาศ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง ร่างจัดทำหนังสือโต้ตอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก จัดรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพ จัดทำรายงานประจำปี จัดทำแฟ้มเอกสารเพื่อรับการตรวจประกันคุณภาพประจำปี การนำเสนอผลงานในการรับการตรวจประกันคุณภาพ การสำรวจภาระงานอาจารย์ประจำปี เป็นต้น

4.3 หน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการติดต่อประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ร่างและโต้ตอบหนังสือ ดำเนินการเกี่ยวกับข้อตกลงความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศ การขอทุนฯ ต่าง ๆ การดำเนินการไปประชุมวิชาการหรือเจรจาต่างประเทศ ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือต่างประเทศ เป็นต้น

1.1.2 ภาควิชาฟิสิกส์

ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2519 โดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรี เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาฟิสิกส์ และให้บริการสอนวิชาฟิสิกส์พื้นฐานแก่นักศึกษาภายในคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิชาอื่น ๆ โดยการสอนของภาควิชาฟิสิกส์มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนสามารถนำวิชาการต่าง ๆ ไปประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพ นักศึกษาจะได้รับ การเรียนรู้และฝึกฝนทางความคิดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเป็นระบบ รวมทั้งทักษะและประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ นอกจากนี้ นักศึกษายังได้รับประสบการณ์ในงานวิจัยจากการทำโครงการวิจัยสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี และทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีหรือนักศึกษาที่มีฐานะยากจนสามารถสมัครเข้ารับทุนของภาควิชาฯ และของคณะฯ โดยประกอบด้วยทุนต่าง ๆ ดังนี้ ทุน พสวท. ทุน สกวค. ทุนเรียนดี ทุนเพชรสนามจันทร์ และทุนสำหรับนักศึกษาภาควิชาฟิสิกส์

ภาควิชาฟิสิกส์เปิดสอนในระดับปริญญาโทในปี พ.ศ. 2536 โดยเน้นหลักในการวิจัยและเสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งนักศึกษาสามารถเลือกทำงานวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละแขนงของภาควิชาฯ และนักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์บรรยากาศและพลังงานแสงอาทิตย์จะมีทุนผู้ช่วยวิจัยจากโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดส่งนักศึกษาที่มีศักยภาพไปดำเนินการวิจัยในต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาที่เรียนดีภาควิชาจะมีทุนผู้ช่วยสอน โดยจะได้รับยกเว้นค่าเล่าเรียน และในปี พ.ศ. 2550 ภาควิชาฟิสิกส์ ได้เปิดหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาฟิสิกส์อีก 1 หลักสูตร

1.1.3 วิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป

วิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป เป็นวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเภสัชศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา) โดยวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์เป็นวิชานับ 1 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคการศึกษาที่ 1 จะเป็นวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะศึกษาศาสตร์ (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา) และภาคการศึกษาที่ 2 จะเป็นวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเภสัชศาสตร์

ซึ่งภาคการศึกษาที่ 1 จะแบ่งวิชาปฏิบัติการออกเป็น 11 ปฏิบัติการ คือปฏิบัติการที่ 1 ถึงปฏิบัติการที่ 11 นักศึกษาจะทำปฏิบัติการสัปดาห์ละ 1 ปฏิบัติการ รวมระยะเวลาในการศึกษาวิชาปฏิบัติการทั้งหมด 11 สัปดาห์ และภาคการศึกษาที่ 2 จะแบ่งวิชาปฏิบัติการออกเป็น 12 ปฏิบัติการ คือปฏิบัติการที่ 1 และปฏิบัติการที่ 12 ถึงปฏิบัติการที่ 22 ซึ่งนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์จะต้องทำปฏิบัติการที่ 1 และปฏิบัติการที่ 12 ถึงปฏิบัติการที่ 22 นอกนั้นนักศึกษาคณะอื่นทำปฏิบัติการเพียงปฏิบัติการที่ 12 ถึงปฏิบัติการที่ 22 นักศึกษาจะทำปฏิบัติการสัปดาห์ละ 1 ปฏิบัติการ รวมระยะเวลาในการศึกษาวิชาปฏิบัติการทั้งหมด 12 สัปดาห์

สถานที่ทำปฏิบัติการจะทำปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ 1 และห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ 2 ทั้งสองห้องตั้งอยู่ชั้นที่ 1 ของตึกวิทยาศาสตร์ 4 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

1.1.4 ความสำคัญ

เนื่องด้วยรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเภสัชศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา) รายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปจะเปิดควบคู่กับรายวิชาฟิสิกส์ ที่เป็นวิชาในภาคทฤษฎี วิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปเป็นวิชาในภาคปฏิบัติ จุดประสงค์ของรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม โดยในภาคการศึกษาที่ 1 จะเป็นรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 จะมีนักศึกษาลงทะเบียนรายใหม่ 1,200-1,500 คน และนักศึกษาตกค้างประมาณ 100-200 คน จำนวนนักศึกษาที่กล่าวมา เป็นจำนวน

นักศึกษาที่ลงทะเบียนจริงในปีที่ผ่านมา ๆ มา ส่วนภาคการศึกษาที่ 2 จะเป็นรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 จะมีนักศึกษาลงทะเบียนรายใหม่ 1,000-1,200 คน และนักศึกษาตกค้าง 100-200 คน

จากจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละรายวิชาของปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป จะเห็นได้ว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชานี้เป็นจำนวนค่อนข้างมาก แต่ด้วยอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการสามารถรองรับนักศึกษาได้ในแต่ละคาบเรียนไม่เกิน 250 คน จึงทำให้การจัดระบบการเรียนการสอนนั้นมีความยุ่งยาก

เนื่องด้วยห้องปฏิบัติการสามารถรองรับนักศึกษาได้ไม่เกิน 250 คน จึงมีความจำเป็นต้องแบ่งนักศึกษาออกเป็นหลาย ๆ กลุ่ม ในภาคการศึกษาที่ 1 จะแบ่งนักศึกษาออกเป็น 10 กลุ่ม คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ จะแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ 09.25-12.05 น., 13.00-15.30 น. และ 16.40-19.20 น. ส่วนในภาคการศึกษาที่ 2 แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ วันจันทร์และวันศุกร์จะแบ่งเป็นช่วงเวลา 13.00-15.30 น. เพียงช่วงเวลาเดียว (ยกเว้นวันจันทร์เป็นช่วงเวลา 13.55-16.35 น.)

ในแต่ละกลุ่ม นักศึกษาจำนวน 250 คน ก็จะถูกแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มย่อย ๆ เพื่อแบ่งออกไปทำในแต่ละปฏิบัติการ เนื่องด้วยข้อจำกัดของจำนวนอุปกรณ์ที่ไม่สามารถให้นักศึกษาทำพร้อม ๆ กันได้ ซึ่ง 5 กลุ่มนั้น จะมีอาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ 1 คน และมีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องละ 1 คน รวมในแต่ละครั้งต้องใช้บุคลากรทั้งหมด 7 คน

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการจัดระบบการเรียนการสอนของวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปมีความจำเป็นต้องมีบุคลากรดูแลโดยเฉพาะเพื่อสามารถจัดระบบได้ถูกต้องและลุล่วงไปได้ด้วยดี ต่อมาในด้านของบุคลากรในการควบคุมปฏิบัติการที่ต้องใช้หลายคนใน 1 สัปดาห์ จึงมีความจำเป็นต้องการบุคลากรในส่วนนี้ ซึ่งในการควบคุมปฏิบัติการ ผู้ที่จะควบคุมนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจในปฏิบัติการนั้น และควบคุมดูแลนักศึกษาให้ทำปฏิบัติการผ่านไปได้อย่างดี ดังนั้นบุคลากรที่ใช้จึงมีความจำเพาะและมีความสำคัญในการควบคุมปฏิบัติการ นอกจากนี้แล้ว ในด้านการดูแลและจัดการนักศึกษาที่มีปัญหาในการทำปฏิบัติการ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าปฏิบัติการสาย ป่วยไม่สามารถทำปฏิบัติการได้ มีความจำเป็นอื่น ๆ ที่ไม่สามารถทำปฏิบัติการได้ โดยนักศึกษาต้องทำปฏิบัติการชดเชยในวันและเวลาอื่น จะยึดหลักตามการทำปฏิบัติการชดเชยของนักศึกษา ซึ่งเป็นระเบียบในคู่มือการทำปฏิบัติการของนักศึกษา ในส่วนนี้จำเป็นต้องมีการใช้บุคลากรมาดูแลส่วนนี้โดยเฉพาะด้วย ในด้านของอุปกรณ์ในการทำปฏิบัติการ เนื่องจากมีการทำปฏิบัติการทุกวัน และ 1 วัน อาจจะต้องถูกใช้งาน 1-2 ครั้ง ดังนั้นอุปกรณ์ก็อาจมีการชำรุด เสียหายบ้าง ไม่ว่าจะเป็นการชำรุดระหว่างปฏิบัติการ หรือหลังการทำปฏิบัติการของนักศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องการบุคลากรมาดูแลในแต่ละปฏิบัติการ เพื่อให้ปฏิบัติการไม่ติดขัด ซึ่งในการดูแลอุปกรณ์นั้น ผู้ดูแลต้องมีความเข้าใจในตัวอุปกรณ์ สามารถซ่อมแซมได้ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในการทำปฏิบัติการของนักศึกษาต่อไป

จะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นต้องการบุคลากรมาดูแลงานเหล่านี้ ภาระงานทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นหน้าที่ในการดูแลของบุคลากรตำแหน่งผู้ช่วยสอนปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องดูแลในส่วนของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป การดูแลปัญหาของนักศึกษาในการทำปฏิบัติการ การควบคุมปฏิบัติการ และการดูแลอุปกรณ์ในการทำปฏิบัติการด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดชุดปฏิบัติการฟิสิกส์ให้กับนักศึกษา
2. เพื่อให้สามารถจัดชุดปฏิบัติการฟิสิกส์ได้ถูกต้องและเหมาะสม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมปฏิบัติการฟิสิกส์

1.3 ขอบเขตของคู่มือปฏิบัติงาน

เนื่องจากภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้ช่วยสอนปฏิบัติการจะมีหน้าที่หลัก ๆ ด้วยกัน 2 ส่วน คือ การควบคุมปฏิบัติการ และการจัดทำปฏิบัติการ ซึ่งในคู่มือปฏิบัติงานเล่มนี้จะประกอบด้วยเนื้อหาของหน้าที่ทั้งสองส่วน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ/คำจำกัดความ

ปฏิบัติการ หมายถึง ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป ซึ่งแบ่งออกเป็น ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 และปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป หมายถึง ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 และปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 หมายถึง รายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ที่เปิดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ประกอบด้วย 11 ปฏิบัติการ ได้แก่

ปฏิบัติการที่ 1	การวัดอย่างละเอียด
ปฏิบัติการที่ 2	สมดุลของแรง 3 แรง
ปฏิบัติการที่ 3	ลูกตุ้มนาฬิกาอย่างง่าย
ปฏิบัติการที่ 4	กฎของฮุก
ปฏิบัติการที่ 5	โมเมนต์ความเฉื่อยของวัตถุ
ปฏิบัติการที่ 6	แรงสู่ศูนย์กลาง
ปฏิบัติการที่ 7	อัตราเร็วของคลื่นตามขวางในเส้นเชือกและคลื่นนิ่งในเส้นเชือก
ปฏิบัติการที่ 8	กำลังของคลื่นเสียง
ปฏิบัติการที่ 9	เทอร์โมคัปเปิล
ปฏิบัติการที่ 10	กฎการเย็นตัวของนิวตัน
ปฏิบัติการที่ 11	หลักของอาร์คิมิดีส : แรงลอยตัวและความหนาแน่น

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 หมายถึง รายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ที่เปิดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ประกอบด้วย 11 ปฏิบัติการ ได้แก่

- ปฏิบัติการที่ 12 การใช้โวลต์-โอห์ม-มิลลิแอมมิเตอร์ (VOM)
- ปฏิบัติการที่ 13 กฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ
- ปฏิบัติการที่ 14 การใช้ออสซิลโลสโคป
- ปฏิบัติการที่ 15 แอมมิเตอร์และโวลต์มิเตอร์
- ปฏิบัติการที่ 16 การหาเส้นศักย์ไฟฟ้าเท่ากันในสนามไฟฟ้า
- ปฏิบัติการที่ 17 แทนเจนต์กัลป์วานอมิเตอร์
- ปฏิบัติการที่ 18 การอัดประจุและคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC
- ปฏิบัติการที่ 19 การแปลงและการกรองไฟฟ้ากระแสสลับให้เป็นกระแสตรง
- ปฏิบัติการที่ 20 การหาความยาวโฟกัสของเลนส์โดยวิธีพารัลแลกซ์
- ปฏิบัติการที่ 21 การหาค่าดัชนีหักเหของแก้ว
- ปฏิบัติการที่ 22 การค้นพบของเออร์สเทด กฎของฟาราเดย์และเลนส์

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้กับผู้ปฏิบัติงานได้จัดชุดปฏิบัติการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สามารถควบคุมปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นคู่มือแนวทางให้บุคลากร (ผู้ปฏิบัติงานท่านอื่น) สามารถทำหน้าที่แทนผู้ปฏิบัติงานได้

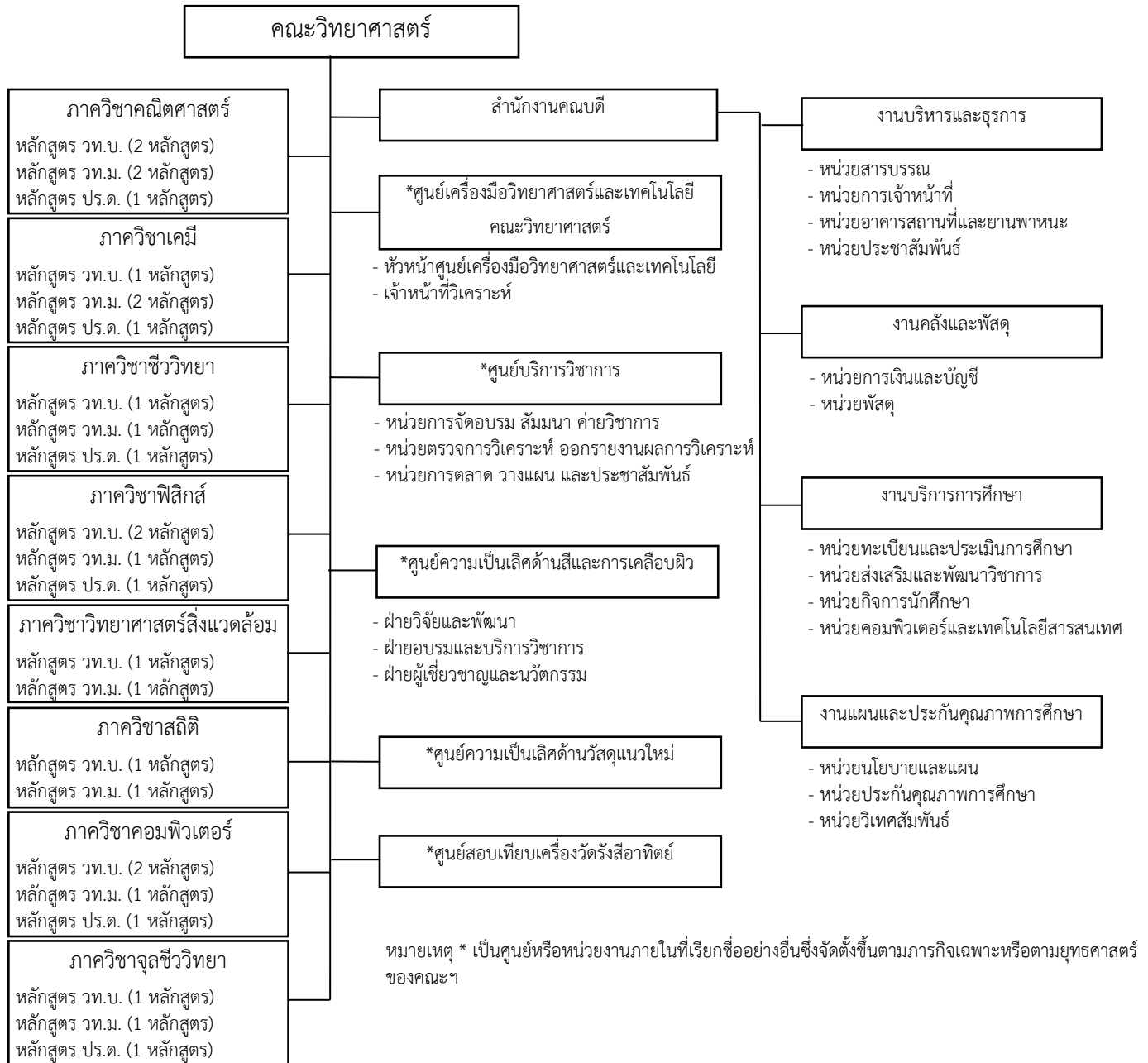
บทที่ 2

โครงสร้าง และหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.1 โครงสร้างหน่วยงาน

2.1.1 โครงสร้างหน่วยงานของคณะวิทยาศาสตร์

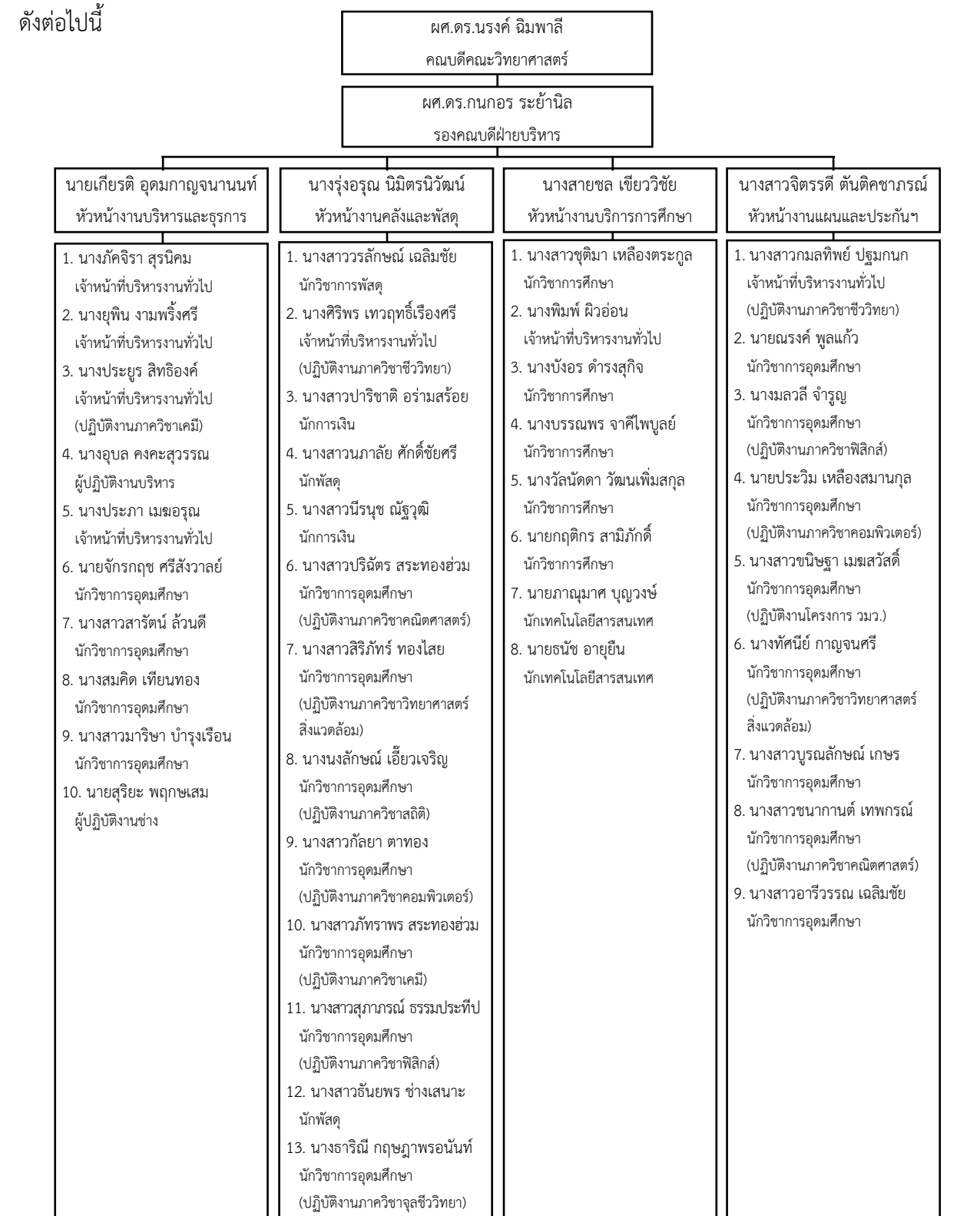
แผนผังโครงสร้างการแบ่งส่วนงานและการบริหาร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(ตามประกาศมหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกส่วนงาน การแบ่งหน่วยงานภายในและหน่วยงานย่อย
ของส่วนงาน และการบริหารวิชาการของคณะ พ.ศ. 2561)

โครงสร้างการปฏิบัติงานของสำนักงานคณบดี

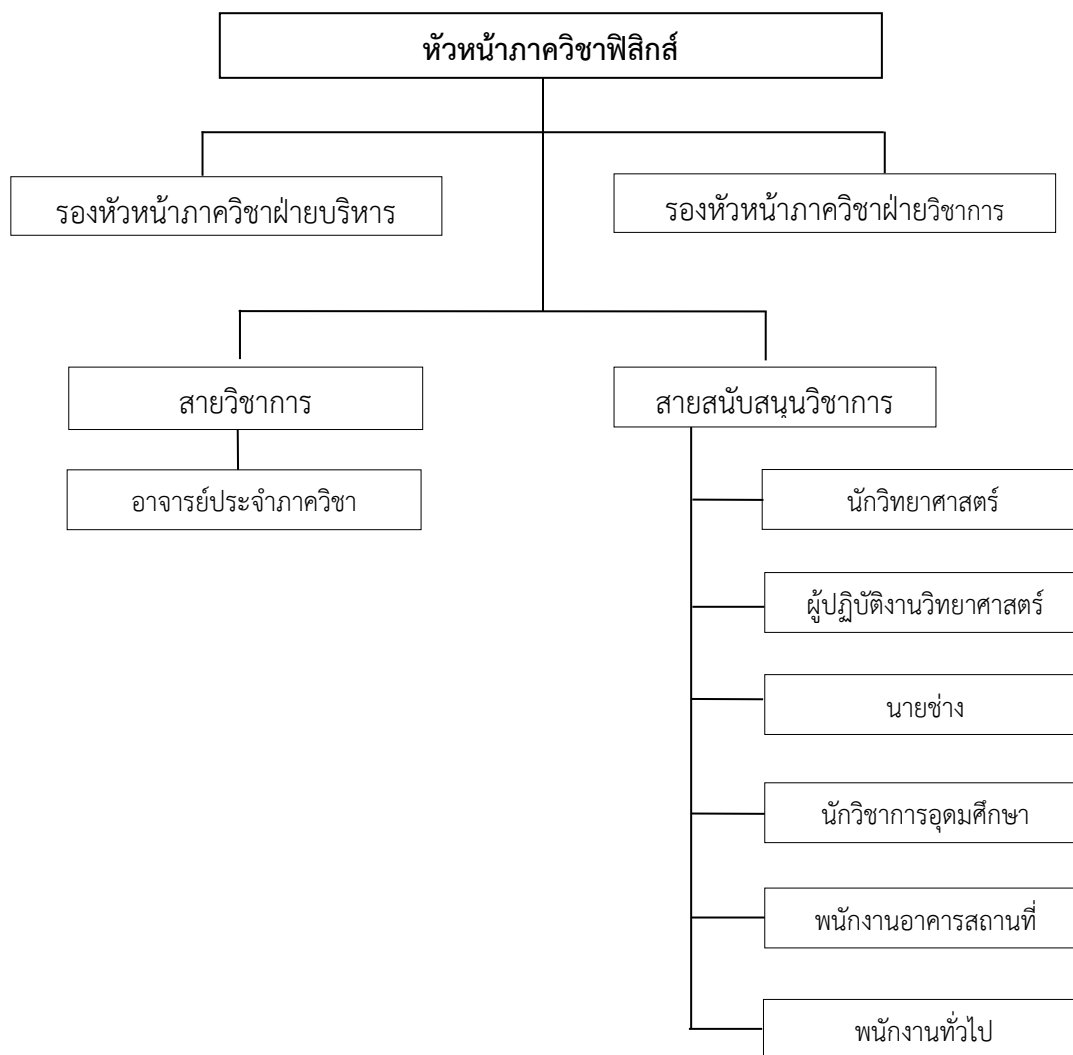
โครงสร้างการปฏิบัติงานของสำนักงานคณบดี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

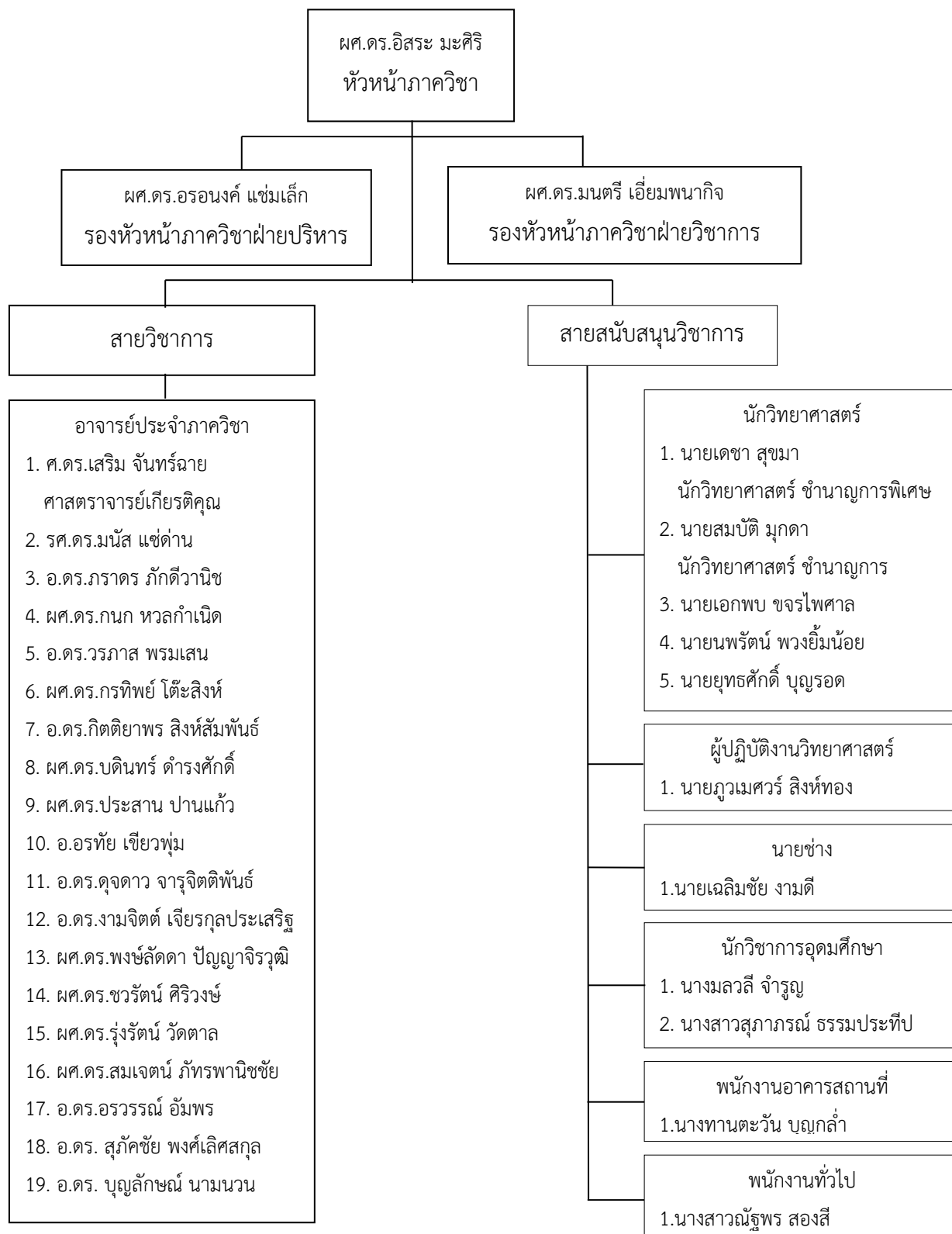
คู่มือปฏิบัติงานการจัดทำปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป

2.1.2 โครงสร้างของภาควิชาฟิสิกส์

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.1.3 โครงสร้างการปฏิบัติงานของภาควิชาฟิสิกส์

2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง

2.2.1 ภาระงานตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ ระดับปฏิบัติการ

2.2.1.1 ลักษณะงานโดยทั่วไป

สายงานนี้ครอบคลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานทางวิเคราะห์ วิจัย และทดสอบทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการทดสอบ วิเคราะห์ และวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์วัตถุดิบ แร่ธาตุ อาหาร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อรับรองหรือควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือเพื่อใช้ประโยชน์ในการอุตสาหกรรม การค้า การเก็บภาษี การดำเนินการทางคดี หรือเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน การวิจัยทรัพยากรธรรมชาติ ผลิตผล และผลิตผลพลอยได้จากอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ การวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์สินค้า การวิจัยเรื่องการถนอมอาหาร เป็นต้น ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.2 ชื่อตำแหน่งในสายงานและระดับตำแหน่ง

ตำแหน่งในสายงานนี้มีชื่อและระดับตำแหน่ง ดังนี้

นักวิทยาศาสตร์	ระดับปฏิบัติการ
นักวิทยาศาสตร์	ระดับชำนาญการ
นักวิทยาศาสตร์	ระดับชำนาญการพิเศษ
นักวิทยาศาสตร์	ระดับเชี่ยวชาญ
นักวิทยาศาสตร์	ระดับทรงคุณวุฒิ

2.2.1.3 หน้าที่ความรับผิดชอบหลักของระดับตำแหน่งปฏิบัติการ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้การกำกับ แนะนำตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการปฏิบัติการ

(1) ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล และร่วมดำเนินการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อสร้างองค์ความรู้

(2) วิเคราะห์ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจวัด ตรวจพิสูจน์ วินิจฉัย ทางวิทยาศาสตร์ ของวัตถุ ตัวอย่าง สอบเทียบเครื่องมือ อุปกรณ์วัด เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3) ร่วมปฏิบัติงานด้านการรับรองระบบงาน การบริหารจัดการทดสอบความชำนาญ จัดทำฐานข้อมูลห้องปฏิบัติการ ส่งเสริมพัฒนาห้องปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า

(4) ร่วมศึกษาวิเคราะห์ วิจัย พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ และร่วมดำเนินการจัดฝึกอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและทันต่อความก้าวหน้าของวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(5) ศึกษา ค้นคว้า ติดตามความรู้ พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(6) ร่วมดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ เพื่อให้ผลการทดสอบเป็นที่น่าเชื่อถือ

ด้านการวางแผน

วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานของหน่วยงาน หรือโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกทีมงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(2) ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการบริการ

(1) ให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการ ส่วนราชการ และประชาชนผู้สนใจทั่วไป เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทราบข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(2) เผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

2.2.2 ภาระงานของนายเอกพ ขจรไพศาล ตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ ระดับปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาระงานที่ได้รับมอบหมายของนายเอกพ ขจรไพศาล ตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ ระดับปฏิบัติการ ปฏิบัติงานโดยมีลักษณะงานต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ควบคุมปฏิบัติการ

ควบคุมปฏิบัติการ คือ ภาระหน้าที่ในการดูแลนักศึกษาระหว่างการทำปฏิบัติการภายในห้องปฏิบัติการ มีดังนี้

- 1) ควบคุมการสอบก่อนทำปฏิบัติการ
- 2) อธิบายขั้นตอนวิธีการทำปฏิบัติการ

- 3) ระหว่างทำปฏิบัติต้องดูแลทำปฏิบัติการของนักศึกษาให้เรียบร้อยและให้คะแนนทำปฏิบัติการ
- 4) เมื่อนักศึกษาทำปฏิบัติการเสร็จต้องทำการตรวจผลการทดลองของนักศึกษาพร้อมทั้งให้คะแนน

ปฏิบัติการของนักศึกษาในแต่ละปฏิบัติการจะใช้เวลาทำปฏิบัติการ 3 คาบเรียน ซึ่งผู้ควบคุมปฏิบัติการให้นักศึกษาทำเสร็จภายในเวลาและถูกต้อง

การควบคุมปฏิบัติการในแต่ละภาคการศึกษาจะได้ควบคุมปฏิบัติการที่ต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะได้ควบคุมปฏิบัติการหลายปฏิบัติการตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และช่วงเวลาในการควบคุมตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

2.1.2 จัดชุดปฏิบัติการ

ในส่วนของการจัดชุดปฏิบัติการในแต่ละภาคการศึกษาจะต้องรับผิดชอบการจัดชุดปฏิบัติการ 2 ปฏิบัติการ ปฏิบัติการที่จัดขึ้นอยู่กับภาระงานที่ได้

การจัดชุดปฏิบัติการจะจัดอุปกรณ์ตามคู่มือปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปของนักศึกษา โดยจะทำการจัดชุดปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่นักศึกษาจะปฏิบัติการ ทั่วไปแล้วจะจัดล่วงหน้าก่อน 1 สัปดาห์ อุปกรณ์ทั้งหมดจะจัดวางไว้ในห้องปฏิบัติการ ซึ่งจะทำการจัดไว้ทั้งหมด 11 โต๊ะ ในแต่ละโต๊ะจะจัดไว้ 2 ชุด และจัดชุดปฏิบัติการสำรองอีก 2 ชุด รวมทั้งหมด 24 ชุด ชุดปฏิบัติการสำรองมีไว้สำหรับอุปกรณ์เกิดเสียหายระหว่างนักศึกษาทำปฏิบัติการ นักศึกษาจะได้ทำปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง

หน้าที่การจัดชุดอุปกรณ์จะแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

- 1) ก่อนมีการเรียนการสอน (ประมาณก่อน 1 สัปดาห์) จะต้องจัดชุดอุปกรณ์การทำปฏิบัติการให้พร้อม ตามที่กล่าวมา ทั้งหมด 24 ชุด
- 2) ช่วงระหว่างมีการเรียนการสอน ต้องทำการตรวจดูแลอุปกรณ์ ตรวจสอบความพร้อม และทำการเปลี่ยนอุปกรณ์ให้สามารถใช้ได้เมื่อพบว่าอุปกรณ์เกิดการเสียหายในชุดปฏิบัติการนั้น ๆ โดยจะทำการตรวจดูทุกครั้งก่อนและหลังจากที่นักศึกษาทำปฏิบัติการ
- 3) หลังหมดการเรียนการสอน ตรวจสอบซ่อมแซมอุปกรณ์ และทำการจัดเก็บอุปกรณ์เข้าตู้เก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย เพื่อเตรียมพร้อมใช้งานในภาคการศึกษาต่อไป

และนอกจากนี้ยังมีภาระงานในด้านการจัดการเรียนการสอนของวิชาปฏิบัติการ ได้แก่ การเก็บรวบรวมคะแนน จัดชุดเซตปฏิบัติการให้กับนักศึกษากรณีที่นักศึกษาไม่สามารถมาทำปฏิบัติการได้ในวันนั้น

2.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ปฏิบัติการฟิสิกส์จะมี 2 รายวิชาหลัก คือ ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 ซึ่งจะเปิดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 1 และ ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 เปิดในภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 มีปฏิบัติการ 11 ปฏิบัติการ และ ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 จะมีปฏิบัติการ 11 ปฏิบัติการ

ปฏิบัติการแบ่งเป็น 2 ภาคการศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 เป็นรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 ประกอบด้วยปฏิบัติการดังนี้

- การทดลอง 1 การวัดอย่างละเอียด
- การทดลอง 2 สมดุลของแรง 3 แรง
- การทดลอง 3 ลูกตุ้มนาฬิกาอย่างง่าย
- การทดลอง 4 กฎของฮุค
- การทดลอง 5 โมเมนต์ความเฉื่อยของวัตถุ
- การทดลอง 6 แรงสู่ศูนย์กลาง
- การทดลอง 7 อัตราเร็วของคลื่นตามขวางในเส้นเชือกและคลื่นนิ่งในเส้นเชือก
- การทดลอง 8 กำทอนของคลื่นเสียง
- การทดลอง 9 เทอร์โมคัปเปิล
- การทดลอง 10 กฎการเย็นตัวของนิวตัน
- การทดลอง 11 หลักของอาร์คิมิดีส: แรงลอยตัวและความหนาแน่น

ส่วนภาคการศึกษาที่ 2 จะเป็นรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 ประกอบด้วยปฏิบัติการ ดังนี้

- การทดลอง 12 การใช้โวลต์-โอห์ม-มิลลิแอมมิเตอร์
- การทดลอง 13 กฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ
- การทดลอง 14 การใช้ฮอสซิลโลสโคป
- การทดลอง 15 แอมมิเตอร์และโวลต์มิเตอร์
- การทดลอง 16 การหาเส้นศักย์ไฟฟ้าเท่ากันในสนามไฟฟ้า
- การทดลอง 17 แทนเจนต์กัลป์วานอมิเตอร์
- การทดลอง 18 การอัดประจุคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC
- การทดลอง 19 การแปลงและการกรองไฟฟ้ากระแสสลับให้เป็นกระแสตรง
- การทดลอง 20 การหาความยาวโฟกัสของเลนส์โดยวิธีพารัลแลกซ์
- การทดลอง 21 การหาดัชนีหักเหของแก้ว
- การทดลอง 22 การค้นพบของเออร์สแตด กฎของฟาราเดย์และเลนส์

ในรายวิชาของปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 จะใช้เวลาในการเรียนการสอนทั้งหมด 11 สัปดาห์ ส่วนรายวิชาของปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 จะใช้เวลา 11 สัปดาห์ โดยให้นักศึกษาทำปฏิบัติการสัปดาห์ละ 1 ปฏิบัติการ

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 จะมีนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชานี้ประมาณ 2,000-2,200 คน จะมีการจัดปฏิบัติการทั้งหมด 5 วัน (อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา) ตามตารางดังนี้

ตาราง 2.1 ตารางปฏิบัติการฟิสิกส์ รายวิชา 514 103, 514 106 และ 514 108

กลุ่ม	อาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ
จันทร์ (09.25-12.05 น.)	ยุทธศักดิ์/ชวรัตน์	1,2,7
	พงษ์ลัดดา	1,3,8
	นพรัตน์/เอกพบ	1,4,9
	งามจิตต์	1,5,10
	สมบัติ/รุ่งรัตน์	1,6,11
จันทร์ (13.00-15.40 น.)	อรอนงค์	1,2,7
	รุ่งรัตน์	1,3,8
	ประสาน/สมเจตน์	1,4,9
	เอกพบ/ยุทธศักดิ์	1,5,10
	สมบัติ/นพรัตน์	1,6,11
จันทร์ (16.40-19.20 น.)	ยุทธศักดิ์	1,2,7
	นพรัตน์	1,3,8
	กนก	1,4,9
	เอกพบ	1,5,10
	อรทัย	1,6,11
อังคาร (09.25-12.05 น.)	ยุทธศักดิ์	1,2,7
	วรภาส	1,3,8
	นพรัตน์	1,4,9
	กิตติศักดิ์	1,5,10
	เอกพบ	1,6,11

กลุ่ม	อาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ
อังคาร (13.00-15.40 น.)	ยุทธศักดิ์	1,2,7
	พงษ์ลัดดา	1,3,8
	อรวรรณ	1,4,9
	เดชา/เอกพ	1,5,10
	อรทัย	1,6,11
พุธ (09.25-12.05 น.)	ยุทธศักดิ์	1,2,7
	นพรัตน์	1,3,8
	เอกพ	1,4,9
	เดชา/ภราดร	1,5,10
	ภราดร/รุ่งรัตน์	1,6,11
พุธ (13.00-15.40 น.)	อรอนงค์	1,2,7
	กิตติยาพร	1,3,8
	อรวรรณ	1,4,9
	เดชา/ภราดร	1,5,10
	เอกพ/รุ่งรัตน์	1,6,11
พฤหัสบดี (13.00-15.40 น.)	อรอนงค์	1,2,7
	นพรัตน์	1,3,8
	ประสาน	1,4,9
	มนตรี	1,5,10
	สมบัติ/รุ่งรัตน์	1,6,11
ศุกร์ (08.30-11.10 น.)	อรทัย	1,2,7
	นพรัตน์	1,3,8
	กนก	1,4,9
	บดินทร์	1,5,10
	เอกพ	1,6,11

กลุ่ม	อาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ
ศุภกร (13.00-15.40 น.)	ยุทธศักดิ์	1,2,7
	กิตติยาพร	1,3,8
	อรรรรณ	1,4,9
	มนตรี	1,5,10
	สุมาลย์	1,6,11

ที่มา : มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์. (2562, กรกฎาคม). แจ้งอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม รายวิชา 514 103, 514 106 และ 514 108 ประจำปีการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562. บันทึกข้อความ.

ดังนั้นจากตาราง 2.1 จะมีแบ่งนักศึกษาออกเป็น 11 กลุ่ม ใน 1 สัปดาห์ ซึ่งแต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มย่อย ดังนั้นจะมีภาระงานทั้งหมด 11 กลุ่ม กลุ่มละ 5 ปฏิบัติการ (กลุ่มย่อย) จะเป็นทั้งหมด 55 กลุ่มย่อย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานจะมีภาระในการควบคุมปฏิบัติการตามตารางดังกล่าวทั้งหมด 6 กลุ่มย่อย ต่อสัปดาห์ คิดเป็น 66 ครั้งต่อภาคการศึกษา (เวลาในการเรียนการสอนของวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 จะใช้เวลาทั้งหมด 11 สัปดาห์)

ปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 จะมีนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชานี้ประมาณ 1,500-1,800 คน จะมีการจัดปฏิบัติการทั้งหมด 5 วัน (อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา) ตามตารางดังนี้

ตาราง 2.2 ตารางปฏิบัติการฟิสิกส์ รายวิชา 514 104

กลุ่ม	อาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ
จันทร์ (13.55-16.35 น.)	อรรรรณ/ยุทธศักดิ์	12,13,18
	นพรัตน์	12,14,19
	สุมาลย์	12,15,20
	อิสระ	12,16,21
	ยุทธศักดิ์/ประสาน	12,17,22

กลุ่ม	อาจารย์ควบคุมปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ
อังคาร (13.00-15.40 น.)	นพรัตน์	12,13,18
	วรภาส	12,14,19
	กรทิพย์	12,15,20
	งามจิตต์/ยุทธศักดิ์	12,16,21
	รุ่งรัตน์	12,17,22
พุธ (13.00-15.40 น.)	ยุทธศักดิ์	12,13,18
	วรภาส	12,14,19
	เอกพบ/กรทิพย์	12,15,20
	นพรัตน์	12,16,21
	รุ่งรัตน์/เอกพบ	12,17,22
พฤหัสบดี (13.00-15.40 น.)	ชวรัตน์/อรรวรรณ	12,13,18
	กนก	12,14,19
	ยุทธศักดิ์	12,15,20
	นพรัตน์	12,16,21
	เอกพบ	12,17,22
ศุกร์ (13.00-15.40 น.)	อรรวรรณ	12,13,18
	ภราดร	12,14,19
	ยุทธศักดิ์	12,15,20
	นพรัตน์/พงษ์ลัดดา	12,16,21
	เอกพบ	12,17,22

ที่มา : มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์. (2562, มกราคม 3). แจ้งอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม รายวิชา 514 104 ประจำภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2561. บันทึกข้อความ.

จากตาราง 2.2 จะมีแบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม ใน 1 สัปดาห์ ซึ่งแต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มย่อย ดังนั้นจะมีภาระงานทั้งหมด 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 ปฏิบัติการ (กลุ่มย่อย) จะเป็นทั้งหมด 25 กลุ่มย่อย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานจะมีภาระในการควบคุมปฏิบัติการตามตารางดังกล่าวทั้งหมด 3 กลุ่มย่อย ต่อสัปดาห์ คิดเป็น 33 ครั้งต่อภาคการศึกษา (เวลาในการเรียนการสอนของวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2 จะใช้เวลาทั้งหมด 11 สัปดาห์)

บทที่ 3

หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงานและเงื่อนไข

3.1 หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน

กฎระเบียบในการควบคุมปฏิบัติการมีดังนี้

1. เมื่อควบคุมปฏิบัติการในครั้งใดต้องเข้าห้องปฏิบัติการก่อน 5 นาที เพื่อทำการแจกข้อสอบและควบคุมการสอบก่อนทำปฏิบัติการ
2. เมื่อควบคุมปฏิบัติการเสร็จแล้วจะได้รับรายงานผลปฏิบัติการและข้อสอบก่อนทำปฏิบัติการ ผู้ควบคุมปฏิบัติการต้องทำการตรวจและส่งคืนผู้ประสานงานภายในหนึ่งสัปดาห์ เพื่อให้ผู้ประสานงานทำการรวบรวมคะแนน

3.2 วิธีการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติจะมีภาระหน้าที่หลักอยู่ 2 ส่วน คือ การควบคุมปฏิบัติการ และการจัดปฏิบัติการ โดยวิธีปฏิบัติงานจะเป็นตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การควบคุมปฏิบัติการ

ในการควบคุมปฏิบัติในภาคการศึกษาที่ 1 จะได้รับภาระงานควบคุมปฏิบัติการ 4-6 ปฏิบัติการ ซึ่งจะอยู่ในการปฏิบัติที่ 2 - 11 ส่วนการปฏิบัติที่ 1 ต้องควบคุมทุกภาคการศึกษาที่ 1 ดังนั้น ผู้ควบคุมต้องมีความเข้าใจในปฏิบัตินั้น ๆ และต้องรู้ว่าผลการทดลองออกมาในลักษณะไหน ดังนั้น ผู้ควบคุมต้องอ่านทฤษฎี และลองทำการทดลองนั้น ๆ ก่อน โดยสามารถอ่านได้ในคู่มือปฏิบัติการเล่ม 1 ได้ และในทำนองเดียวกันในภาคการศึกษาที่ 2 จะได้รับภาระงานควบคุมปฏิบัติการ 4- 6 ปฏิบัติการเช่นเดียวกัน แต่จะเป็นการปฏิบัติที่ 12 - 22 ซึ่งวิธีการควบคุมปฏิบัติการเป็นดังนี้

1. เข้าห้องปฏิบัติการก่อน 5 นาที เพื่อทำการแจกข้อสอบก่อนทำปฏิบัติการ
2. ควบคุมนักศึกษาให้นั่งตามโต๊ะที่กำหนดพร้อมทั้งให้นักศึกษาลงชื่อทำปฏิบัติการ
3. เมื่อถึงเวลาทำปฏิบัติการ ควบคุมนักศึกษาในการทำข้อสอบก่อนทำปฏิบัติการโดยให้เวลา 5 นาที ในการทำข้อสอบ เมื่อครบตามเวลาเก็บข้อสอบ
4. อธิบายขั้นตอนวิธีการทำปฏิบัติให้กับนักศึกษา ซึ่งใช้เวลาในการอธิบาย 15 นาทีโดยประมาณ
5. ทำการควบคุมดูแลนักศึกษาทำปฏิบัติการพร้อมทั้งให้คำแนะนำ และให้คะแนนการทำปฏิบัติการแก่นักศึกษา
6. เมื่อนักศึกษาทำปฏิบัติการเสร็จ ทำการตรวจเช็คอุปกรณ์ที่นักศึกษาทำ

7. หลังจากควบคุมปฏิบัติการเสร็จ ทำการตรวจสอบข้อสอบก่อนทำปฏิบัติการและรายงานปฏิบัติการ

3.2.2 การจัดชุดปฏิบัติการ

การจัดชุดปฏิบัติการนั้น ผู้ปฏิบัติจะได้รับมอบหมายให้จัดปฏิบัติการ 2-3 ปฏิบัติการต่อภาคการศึกษา ซึ่งมีวิธีการจัดชุดปฏิบัติการดังนี้

1. จัดชุดอุปกรณ์การทำปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย สามารถดูรายการอุปกรณ์ได้จากคู่มือปฏิบัติการ จำนวน 22 ชุด (ทั้งหมด 11 โต๊ะ ๆ ละ 2 ชุด) และสำรองอีก 2 ชุด
2. เมื่อจัดชุดอุปกรณ์เสร็จ ให้ทำการทดสอบความพร้อมของอุปกรณ์ โดยทดลองทำปฏิบัติการและบันทึกผล
3. ทุก ๆ วันที่มีการทำปฏิบัติการ เมื่อนักศึกษาทำปฏิบัติการเสร็จในแต่ละวัน ให้ทำการตรวจสอบและทดสอบความพร้อมของอุปกรณ์ เพื่อให้อุปกรณ์อยู่ในความพร้อมในการทำปฏิบัติการในครั้งต่อไป
4. เมื่อจบการทำปฏิบัติการ ทำการเก็บอุปกรณ์พร้อมตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์

ตาราง 3.1 ช่วงเวลาการจัดอุปกรณ์การทำปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 1

ช่วงระยะเวลาการจัดปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ (รายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1)
สัปดาห์ที่ 1	ปฏิบัติการที่ 1
สัปดาห์ที่ 2-6	ปฏิบัติการที่ 2-6
สัปดาห์ที่ 7-11	ปฏิบัติการที่ 7-11

ตาราง 3.2 ช่วงเวลาการจัดอุปกรณ์การทำปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 2

ช่วงระยะเวลาการจัดปฏิบัติการ	ปฏิบัติการ (รายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2)
สัปดาห์ที่ 1	ปฏิบัติการที่ 12
สัปดาห์ที่ 2-6	ปฏิบัติการที่ 13-17
สัปดาห์ที่ 7-11	ปฏิบัติการที่ 18-22

3.3 เจื่อนไข/ข้อสังเกต/ข้อควรระวัง/สิ่งที่ควรคำนึงในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานนั้น สิ่งที่ต้องระมัดระวังและคำนึงถึงนั้นจะเป็นในส่วนของการควบคุมปฏิบัติการ โดยสิ่งที่จะต้องระมัดระวังคือเมื่อผู้ควบคุมปฏิบัติการไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ในวันนั้น ๆ ต้องทำการติดต่อหาผู้อื่นมาปฏิบัติงานแทน หรือติดต่อผู้ประสานงานก่อนล่วงหน้า เพราะในการจัดทำปฏิบัติการนั้น ไม่สามารถยกเลิกหรือเลื่อนไปในวันอื่นได้ และถ้าผู้ควบคุมปฏิบัติการมีปัญหาอื่น ๆ ในระหว่างปฏิบัติการ สามารถติดต่อผู้ประสานงานได้เพื่อหาแนวทางการแก้ไขต่อไป

3.4 แนวคิด/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คู่มือฉบับนี้เป็นเอกสารอธิบายเกี่ยวกับการจัดปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ ดังนั้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับปฏิบัติการฟิสิกส์ ดังนี้

กาญจนา จันทร์ประเสริฐ (2551) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์เบื้องต้นที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบทรีอินวัน คือ 1. วิธีสอนแบบปฏิบัติการทดลอง 2. วิธีสอนแบบใช้ปัญหาเป็นพื้นฐาน 3. วิธีการสอนแบบใช้โครงงานเป็นพื้นฐาน ซึ่งสำรวจความคิดเห็นจากนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฟิสิกส์เบื้องต้นในภาคเรียนที่ 1/2547 จำนวน 155 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS พบว่า ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการสอนวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์เบื้องต้นด้วยวิธีการสอนแบบทรีอินวัน ว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทดลอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดทักษะในการทำงานเป็นทีม สามารถค้นหาคำตอบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีภาวะการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

มริสา ไกรนรา (2557) ได้ทำการศึกษาศักยภาพการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ทุ่งใหญ่, โสใหญ่ และขนอม) ประชากรในการศึกษาเป็นอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินศักยภาพการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ในห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ ประกอบด้วยส่วนการปฏิบัติการและปัญหาที่พบ ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีความเชื่อมั่น 0.72 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและค่าสถิติที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการปฏิบัติการและปัญหาที่พบในการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ ของอาจารย์และเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกัน

ชาติ ทีชะ และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษา 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปที่เรียนแบบทดลองปฏิบัติการที่มีปัญหาเป็นฐาน 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเนื้อหาก่อนและหลังเรียนรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 3) เปรียบเทียบเจตคติก่อนและหลังเรียนรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป และ 4) เปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังเรียนรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 163 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จากการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ 2) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปหลังทำการทดลองปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก 3) เจตคติหลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) นักศึกษามีความพึงพอใจหลังเรียนอยู่ในระดับมาก

บทที่ 4

เทคนิคในการปฏิบัติงาน

4.1 แผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน

4.1.1 แผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานภาคการศึกษาที่ 1

- ควบคุมปฏิบัติการ

กิจกรรม/โครงการ/งาน	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1. สอนและควบคุมปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1	นักศึกษาสามารถทำปฏิบัติการได้ถูกต้องและเสร็จทันภายในคาบเรียน	2,750 คน
2. ตรวจสอบรายงานปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1	คะแนนนักศึกษาในปฏิบัติการนั้น ๆ	2,750 ฉบับ
3. ตรวจสอบข้อสอบก่อนปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1	คะแนนนักศึกษาก่อนทำปฏิบัติการ	2,750 ฉบับ

1. สอนและควบคุมปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1

ตัวชี้วัด นักศึกษาสามารถทำปฏิบัติผ่านไปได้ด้วยดี โดยผลปฏิบัติการถูกต้องเป็นไปตามทฤษฎี และนักศึกษายังทำปฏิบัติการเสร็จทันภายในคาบเรียน พร้อมทั้งให้คะแนนปฏิบัติการแก่นักศึกษา ซึ่งคะแนนปฏิบัติมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 5 กลุ่มต่อสัปดาห์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน ระยะเวลาของปฏิบัติการมี 11 สัปดาห์ ดังนั้นรวมทั้งหมด 2,750 คน

2. ตรวจสอบรายงานปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1

ตัวชี้วัด คะแนนปฏิบัติการของนักศึกษา โดยคะแนนปฏิบัติการมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 5 กลุ่มต่อสัปดาห์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน เวลาปฏิบัติการ 11 สัปดาห์ ดังนั้นรวมรายงานปฏิบัติที่ต้องทำการตรวจ และให้คะแนนรวม 2,750 ฉบับ

3. ตรวจสอบข้อสอบก่อนปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1

ตัวชี้วัด คะแนนก่อนทำปฏิบัติการของนักศึกษา โดยมี จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน ดังนั้นคะแนนก่อนทำปฏิบัติมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 5 กลุ่ม ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน เวลาปฏิบัติการ 11 สัปดาห์ ดังนั้นรวมข้อสอบก่อนปฏิบัติที่ต้องทำการตรวจและให้คะแนนรวม 2,750 ฉบับ

- จัดชุดปฏิบัติการ

กิจกรรม/โครงการ/งาน	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1. ประสานงานและดูแลการเตรียมอุปกรณ์	จำนวนอุปกรณ์ปฏิบัติการและอุปกรณ์สำรอง/ปฏิบัติการ	96 ชุด

1. ประสานงานและดูแลการเตรียมอุปกรณ์

ตัวชี้วัด จำนวนอุปกรณ์ปฏิบัติการที่ใช้ในการทำปฏิบัติการสำหรับนักศึกษา 1 กลุ่ม และอุปกรณ์สำรอง เป้าหมาย อุปกรณ์สำหรับนักศึกษา 1 กลุ่ม ทั้งหมด 22 ชุด และอุปกรณ์สำรอง 2 ชุด รวม 24 ชุด ในภาคการศึกษาต้องจัดปฏิบัติการ 4 ปฏิบัติการ รวมทั้งหมด 96 ชุด

4.1.2 แผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานภาคการศึกษาที่ 2

- ควบคุมปฏิบัติการ

กิจกรรม/โครงการ/งาน	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1. สอนและควบคุมปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2	นักศึกษาสามารถทำปฏิบัติการได้ถูกต้องและเสร็จทันภายในคาบเรียน	2,400 คน
2. ตรวจสอบรายงานปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2	คะแนนนักศึกษาในปฏิบัติการนั้นๆ	2,400 ฉบับ
3. ตรวจสอบข้อสอบก่อนปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2	คะแนนนักศึกษาก่อนทำปฏิบัติการ	2,400 ฉบับ

1. สอนและควบคุมปฏิบัติการในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ตัวชี้วัด นักศึกษาสามารถทำปฏิบัติผ่านไปได้ด้วยดี โดยผลปฏิบัติการถูกต้องเป็นไปตามทฤษฎี และนักศึกษายังทำปฏิบัติการเสร็จทันภายในคาบเรียน พร้อมทั้งให้คะแนนปฏิบัติการแก่นักศึกษา ซึ่งคะแนนปฏิบัติมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 4 กลุ่มต่อสัปดาห์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน ระยะเวลาของปฏิบัติการมี 11 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 2,400 คน

2. ตรวจสอบรายงานการทดลองในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ตัวชี้วัด คะแนนปฏิบัติการของนักศึกษา โดยคะแนนปฏิบัติการมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 5 กลุ่มต่อสัปดาห์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน เวลาปฏิบัติการ 11 สัปดาห์ ดังนั้นรวมรายงานปฏิบัติที่ต้องทำการตรวจและให้คะแนนรวม 2,400 ฉบับ

3. ตรวจสอบข้อสอบก่อนการทดลองในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 2

ตัวชี้วัด คะแนนก่อนทำปฏิบัติการของนักศึกษา โดยมี จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน ดังนั้นคะแนนก่อนทำปฏิบัติมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

เป้าหมาย จำนวนนักศึกษา 5 กลุ่ม ซึ่งนักศึกษากลุ่มละประมาณ 50 คน เวลาปฏิบัติการ 11 สัปดาห์ ดังนั้นรวมข้อสอบก่อนปฏิบัติที่ต้องทำการตรวจและให้คะแนนรวม 2,400 ฉบับ

- จัดชุดปฏิบัติการ

กิจกรรม/โครงการ/งาน	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1. ประสานงานและดูแลการเตรียมอุปกรณ์	จำนวนอุปกรณ์ปฏิบัติการและอุปกรณ์สำรอง/ปฏิบัติการ	120 ชุด

1. ประสานงานและดูแลการเตรียมอุปกรณ์

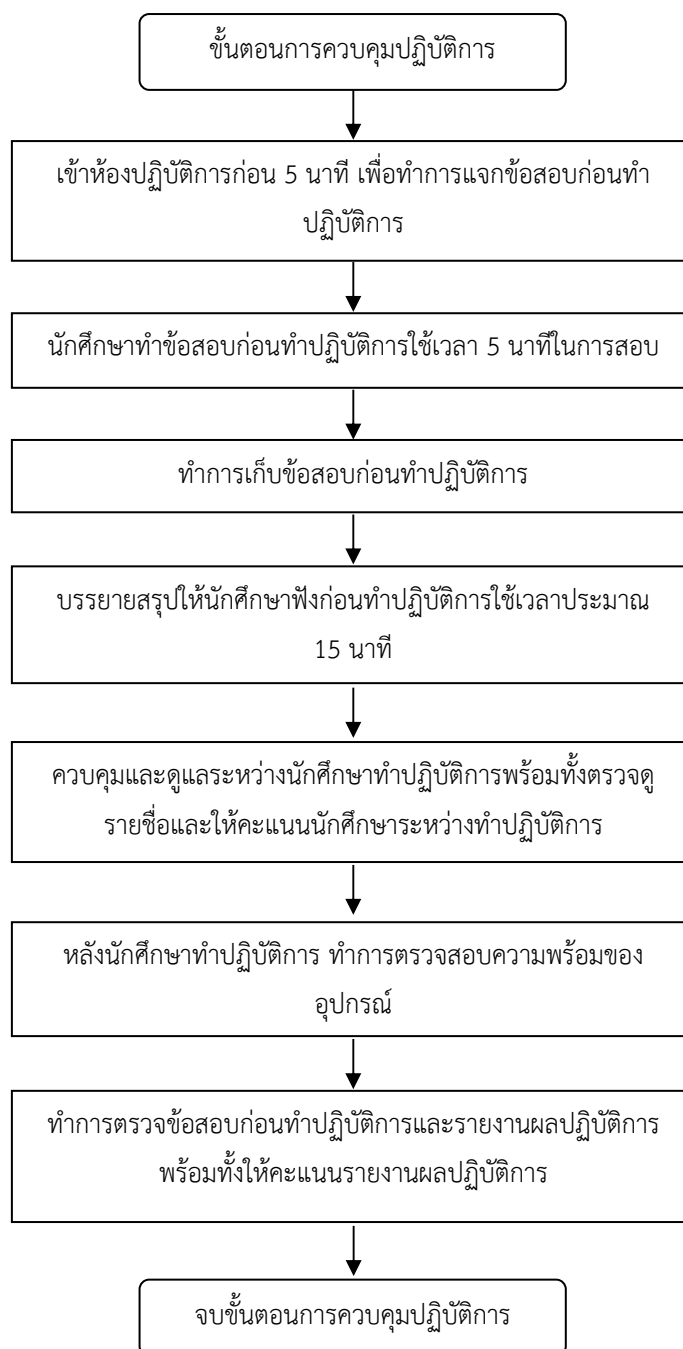
ตัวชี้วัด จำนวนอุปกรณ์ปฏิบัติการที่ใช้ในการทำปฏิบัติการสำหรับนักศึกษา 1 กลุ่ม และอุปกรณ์สำรอง

เป้าหมาย อุปกรณ์สำหรับนักศึกษา 1 กลุ่ม ทั้งหมด 22 ชุด และอุปกรณ์สำรอง 2 ชุด รวม 24 ชุด ในภาคการศึกษาต้องจัดปฏิบัติการ 5 ปฏิบัติการ รวมทั้งหมด 120 ชุด

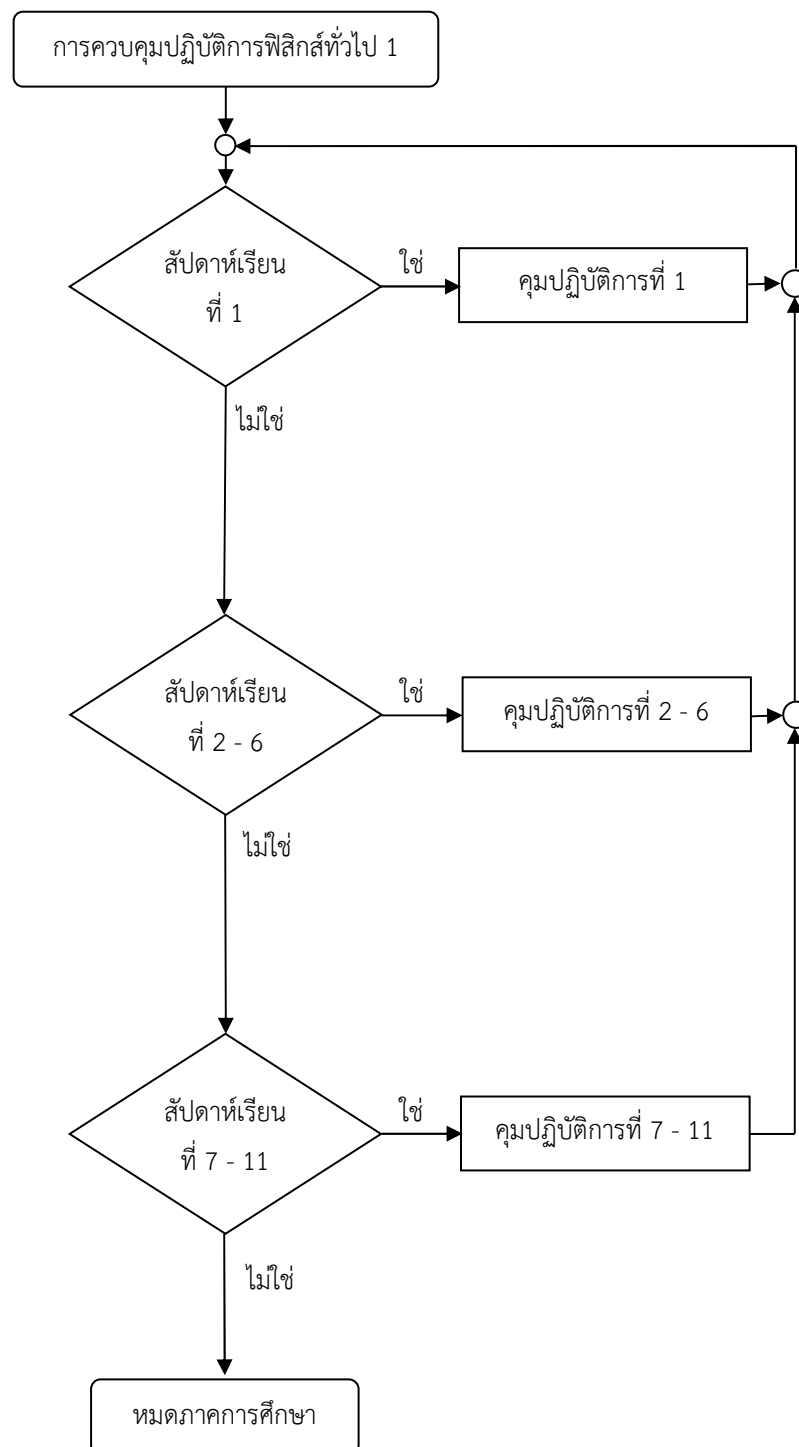
4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flow chart)

4.2.1 การควบคุมปฏิบัติการ

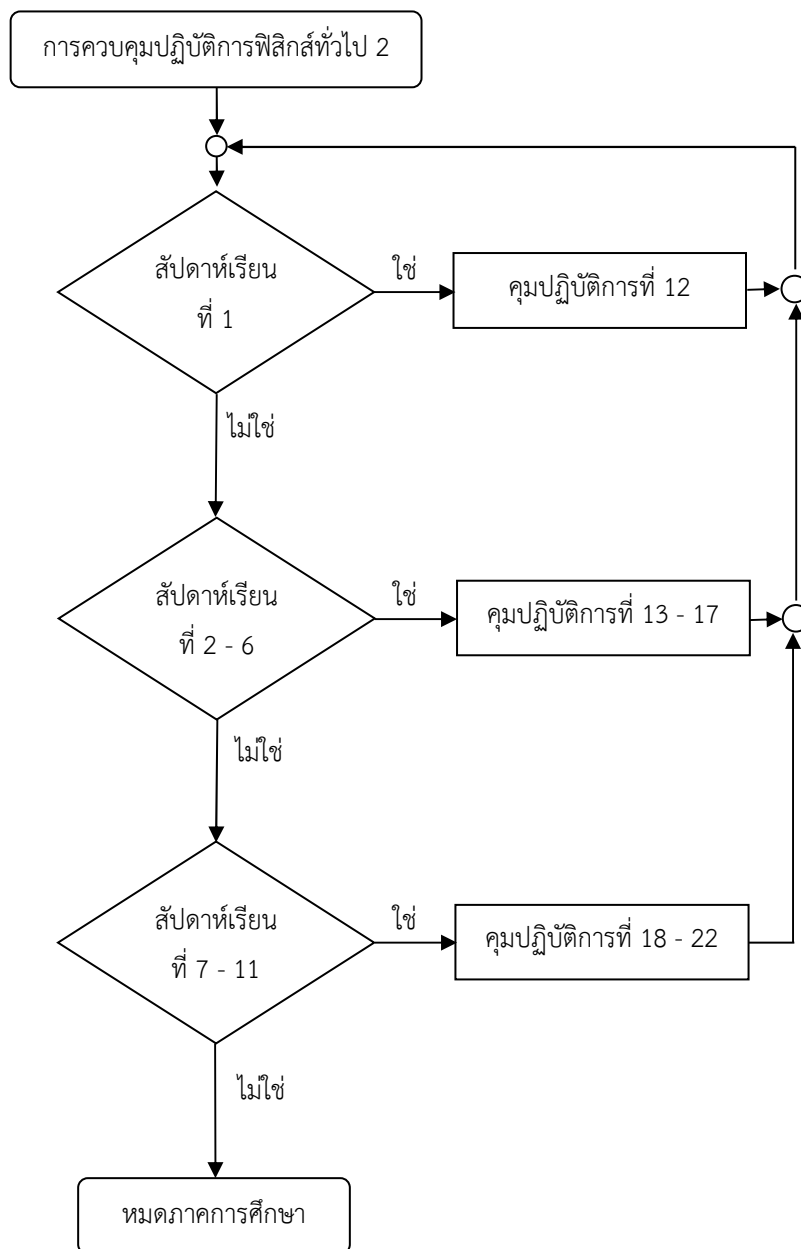
ผังงานขั้นตอนการคุมปฏิบัติการ

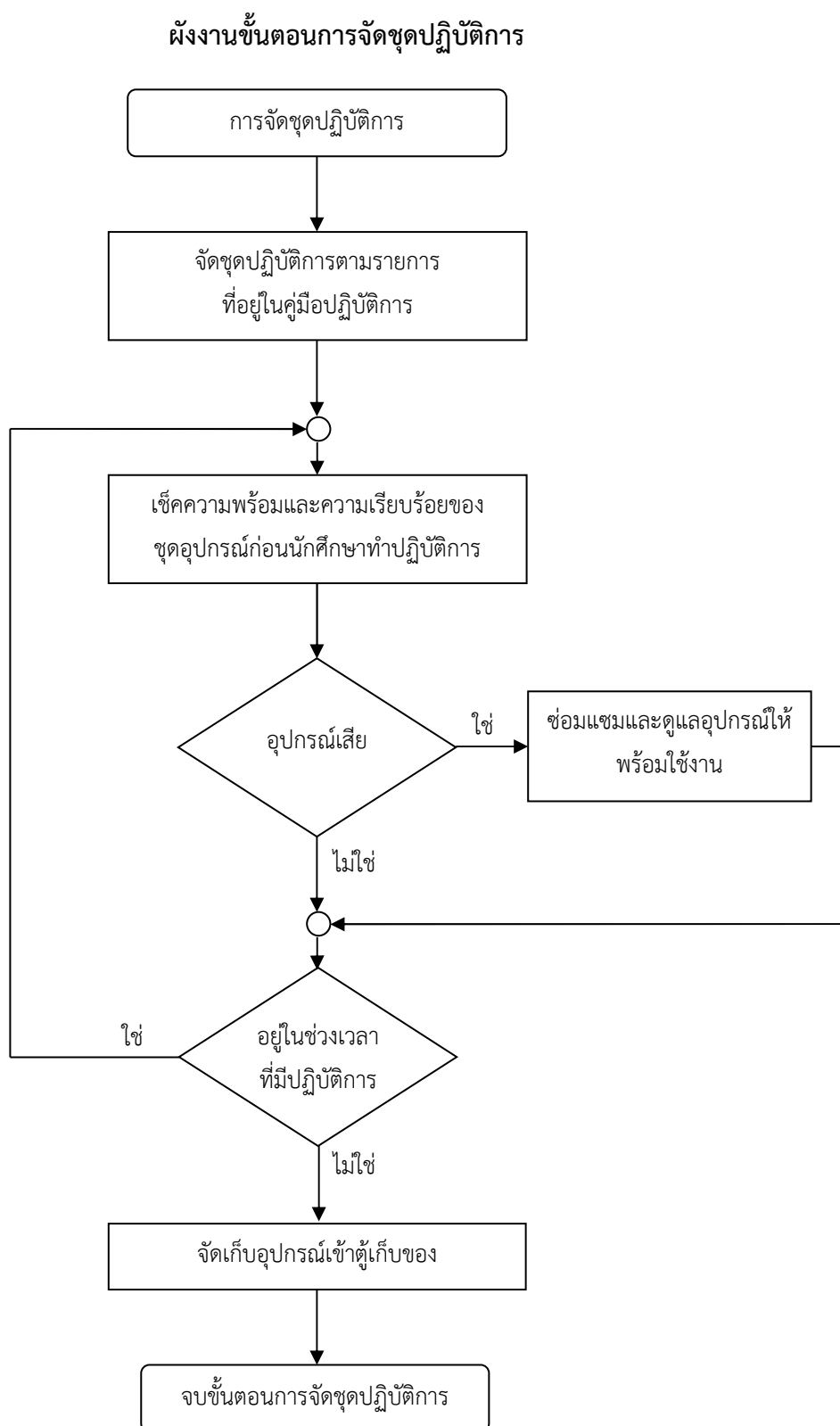
ผังงานการคุมปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 1

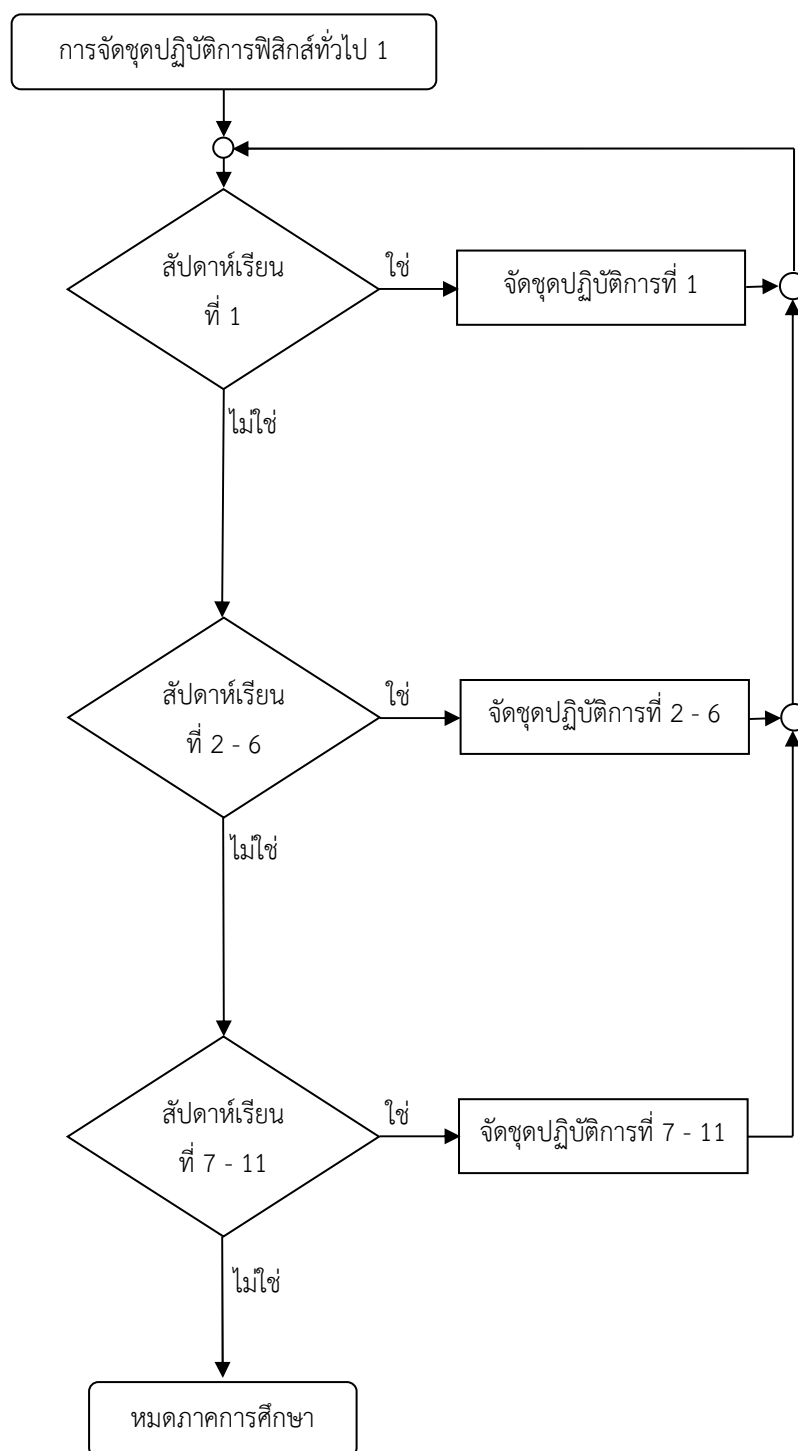
ผังงานการคุมปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 2

4.2.2 การจัดชุดปฏิบัติการ

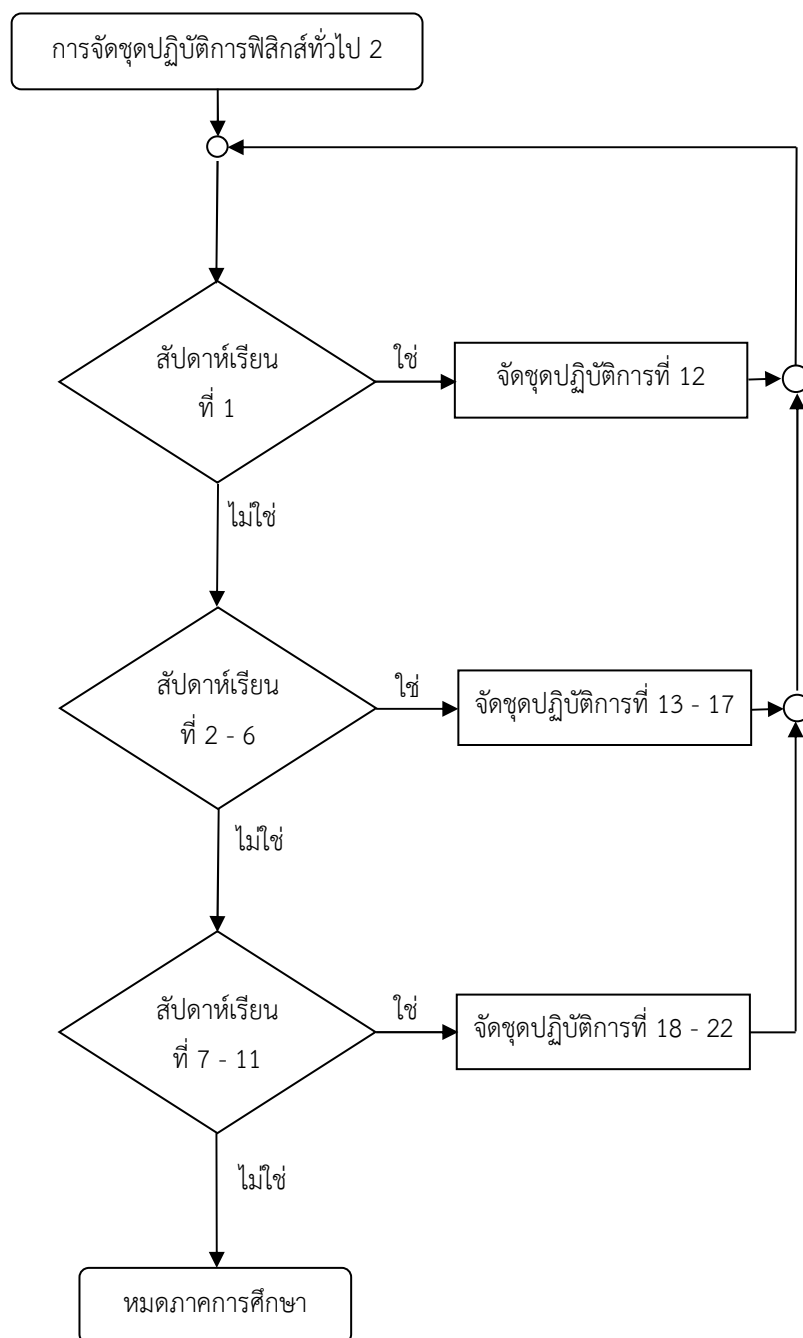

ผังงานการจัดชุดปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 1

ผังงานการจัดชุดปฏิบัติการในภาคการศึกษาที่ 2

4.3 วิธีการให้บริการกับผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

ในตำแหน่งของผู้ช่วยสอนปฏิบัติการ จะแบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือควบคุมปฏิบัติ และจัดอุปกรณ์ในการทำปฏิบัติการ

ด้านควบคุมปฏิบัติการ ผู้ควบคุมปฏิบัติการจะต้องเข้าใจในปฏิบัติการนั้นทั้งทฤษฎีและวิธีการทำปฏิบัติการ เข้าใจได้ทันทีว่าผลปฏิบัติการที่ผิดพลาดของนักศึกษาเกิดจากขั้นตอนใด และอธิบายได้ตรงจุด นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ทันที ระหว่างทำปฏิบัติการ ผู้ควบคุมปฏิบัติการต้องควบคุมให้นักศึกษาสามารถทำปฏิบัติได้ผลที่ดีและเสร็จทันภายในเวลาที่กำหนด

ด้านจัดอุปกรณ์ในการทำปฏิบัติการ ผู้ดูแลต้องตรวจสอบอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมก่อนเปลี่ยนกลุ่มของนักศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อนักศึกษาระหว่างการทำปฏิบัติการและลดภาระของผู้ควบคุมปฏิบัติการนั้น ๆ

4.4 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ในด้านการควบคุมปฏิบัติการสามารถติดตามและประเมินผลโดยดูจากช่วงที่นักศึกษาทำปฏิบัติการว่า เข้าใจและสามารถทำปฏิบัติการได้เสร็จภายในเวลา และสามารถประเมินผลจากคะแนนรายงานปฏิบัติการจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความเข้าใจของนักศึกษาในปฏิบัติการนั้น ๆ

ส่วนด้านการจัดอุปกรณ์สามารถประเมินได้จากความพร้อมของอุปกรณ์ระหว่างการทำปฏิบัติการ โดยสามารถสอบถามปัญหาจากผู้ควบคุมปฏิบัติการว่ามีปัญหาระหว่างทำปฏิบัติการหรือไม่

4.5 จรรยาบรรณ/คุณธรรม/จริยธรรมในการปฏิบัติงาน

ผู้ควบคุมปฏิบัติการ จะเป็นผู้ให้คะแนนกับนักศึกษาในส่วนของคะแนนปฏิบัติการ และคะแนนรายงานผลปฏิบัติการ ดังนั้นผู้ควบคุมต้องมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอน เป็นมาตรฐาน ดังนั้นผู้ควบคุมต้องยึดตามมาตรฐานการให้คะแนนแก่นักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

ปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข และการพัฒนางาน

5.1 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนการจัดทำปฏิบัติการ และส่วนการควบคุมปฏิบัติการ

5.1.1 การจัดทำปฏิบัติการ

ปัญหา อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
<p><u>อุปสรรคเสียหายในระหว่างทำปฏิบัติการ</u></p> <p>การทำปฏิบัติการของนักศึกษา เมื่อมีการเสียหายของอุปกรณ์ในระหว่างการทำปฏิบัติการ จึงจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ในการเปลี่ยนทันทีเพื่อให้นักศึกษาทำปฏิบัติการต่อได้</p>	<p>เตรียมอุปกรณ์สำรอง 2-3 ชุด และคาดการณ์ว่าอุปกรณ์ตัวไหนที่นักศึกษาทำเสียหาย ก็เตรียมอุปกรณ์ชิ้นนั้นให้มากกว่าที่คาดการณ์ไว้ เพื่อให้เพียงพอและทำให้นักศึกษาทำปฏิบัติการต่อได้ในทันที</p>
<p><u>การจัดเก็บอุปกรณ์</u></p> <p>การจัดเก็บอุปกรณ์หลังจากหมดปฏิบัติการแล้ว เมื่อต้องเปลี่ยนปฏิบัติการใหม่ การจัดเก็บอุปกรณ์ของปฏิบัติการเก่านั้นมีจำนวนมากหลายสิบชุด จึงต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บ และรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปมีปฏิบัติการทั้งหมด 22 ปฏิบัติการ อุปกรณ์จึงค่อนข้างมากและจัดเก็บลำบาก</p>	<p>จัดหาตู้เก็บในแต่ละปฏิบัติการ โดยแยกอุปกรณ์ที่สามารถซ้อนกันได้ วางซ้อนกันเพื่อลดพื้นที่ในการจัดเก็บและต้องไม่ทำให้อุปกรณ์เสียหาย</p>

5.1.2 การควบคุมปฏิบัติการ

ปัญหา อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
<p>ในระหว่างการทำปฏิบัติการของนักศึกษามักจะพบปัญหาการทำปฏิบัติการ ซึ่งปัญหาหลายๆ ปัญหาเกิดจากการที่นักศึกษาทำปฏิบัติการที่ผิดขั้นตอนหรือผิดพลาดแล้วไม่สามารถทำต่อไปได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาส่วนมากก็ต้องให้นักศึกษาเริ่มทำปฏิบัติการใหม่ จนบางครั้งนักศึกษาไม่สามารถทำปฏิบัติการเสร็จได้ตามเวลา</p>	<p>ผู้ควบคุมปฏิบัติการต้องทำปฏิบัตินั้นหลาย ๆ ครั้ง แล้วหาข้อผิดพลาดที่คิดว่านักศึกษาจะทำปฏิบัติการตามที่คิด เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษา โดยที่นักศึกษาจะได้ไม่ต้องเริ่มทำปฏิบัติการใหม่ตั้งแต่ต้น</p>

นอกจากแนวทางการแก้ไขในส่วนของปัญหา อุปสรรคแล้ว ต้องมีการประเมินแนวทางการแก้ปัญหา อุปสรรค ซึ่งจะเป็นในประเด็นที่มีนักศึกษาเกี่ยวข้อง ส่วนในประเด็นของผู้ปฏิบัติงานสามารถประเมินแนวทางได้ด้วยตัวเอง

การประเมินแนวทางการแก้ปัญหา อุปสรรค ในประเด็นที่มีนักศึกษาเกี่ยวข้องมีดังนี้

1. มีความพร้อมและเพียงพอของอุปกรณ์ต่อการทำปฏิบัติการของนักศึกษา โดยประเมินว่ามีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาตามตารางที่จัดทำปฏิบัติการ
2. อุปกรณ์เสียหายหรือไม่พร้อมใช้งานระหว่างการทำปฏิบัติการของนักศึกษา นักศึกษาได้รับการแก้ไขปัญหาของอุปกรณ์หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ทดแทนทันทีในระหว่างการทำปฏิบัติการ
3. ระหว่างทำปฏิบัติการของนักศึกษา นักศึกษามีปัญหาไม่สามารถทำปฏิบัติการได้ หรือทำปฏิบัติการไม่ถูกต้อง ผลการปฏิบัติการไม่เป็นไปตามทฤษฎี นักศึกษาสามารถสอบถามแนวทางวิธีการแก้ไข หรือวิธีการทำปฏิบัติการจากผู้ควบคุมปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องในระหว่างการทำปฏิบัติการ

5.2 การพัฒนางาน

จากปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ที่ได้กล่าวมา ผู้ปฏิบัติงานสามารถพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นได้โดย

1. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
ผู้ปฏิบัติงานต้องหาความรู้เกี่ยวกับในเรื่องที่ต้องควบคุมปฏิบัติการนั้น ๆ และศึกษาอุปกรณ์พร้อมทั้งวิธีการบำรุง ซ่อมแซมอุปกรณ์ โดยเฉพาะอุปกรณ์ที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม
2. การศึกษาดูงาน
เป็นการหาความรู้ใหม่ได้โดยเรียนรู้จากผู้อื่น อาจจะศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ หรือในองค์กรต่าง ๆ
3. การเข้าฝึกอบรม
ผู้ปฏิบัติงานถ้าสามารถเข้าฝึกอบรมในงานที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้ปฏิบัติการเอง ก็จะสามารถเรียนรู้และพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. (2551). การสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์เบื้องต้นด้วยวิธีการสอนแบบทรีอินวัน. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต, 2(1), 53-62.
- ชาติ ทีฆะ, อุดมศักดิ์ กิจทวี, รังสันต์ จอมทะรักษ์, และวัฒน์ะ มากชื่น. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การทดลองปฏิบัติการที่มีปัญหาเป็นฐานในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไปของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มริสา ไกรนรา. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง ศักยภาพการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ในห้องปฏิบัติการทดลอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชวมงคลศรีวิชัย.
- คู่มือปฏิบัติการฟิสิกส์ เล่ม 1. (2556). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คู่มือปฏิบัติการฟิสิกส์ เล่ม 2. (2556). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์. (ม.ป.ป.). ประวัติคณะวิทยาศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2562, จาก <http://www.sc.su.ac.th/sciencehistory.php>
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์. (ม.ป.ป.). คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: ผู้แต่ง. แผ่นพับ.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์. (2556). รายงานประจำปี 2555. นครปฐม: ผู้แต่ง.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์. (ม.ป.ป.). ภาควิชาฟิสิกส์. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2562, จาก <http://phy.sc.su.ac.th/present/physics.pdf>

ภาคผนวก ก

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการทำปฏิบัติการฟิสิกส์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้นปีที่ 1 2 3 4 5 ขึ้นไป
3. คณะ วิทยาศาสตร์
 วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
 ศึกษาศาสตร์

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการทำปฏิบัติการฟิสิกส์

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความพร้อมและเพียงพอของอุปกรณ์ต่อการทำปฏิบัติการของนักศึกษา โดยประเมินว่ามีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาตามตารางที่จัดทำปฏิบัติการ					
2. อุปกรณ์เสียหายหรือไม่พร้อมใช้งานระหว่างการทำปฏิบัติการของนักศึกษา นักศึกษาได้รับการแก้ไข ปัญหาของอุปกรณ์หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ทดแทนทันที ในระหว่างการทำปฏิบัติการ					
3. ระหว่างทำปฏิบัติการของนักศึกษา นักศึกษามีปัญหาไม่สามารถทำปฏิบัติการได้ หรือทำปฏิบัติการไม่ถูกต้อง ผลการปฏิบัติการไม่เป็นไปตามทฤษฎี นักศึกษาสามารถสอบถามแนวทางวิธีการแก้ไข หรือวิธีการทำปฏิบัติการจากผู้ควบคุมปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องในระหว่างการทำปฏิบัติการ					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ไมโครมิเตอร์

รูปไมโครมิเตอร์ที่สเกลคลาดเคลื่อน

รูปไมโครมิเตอร์ที่สเกลตรง

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	1 การวัดอย่างละเอียด
ปัญหา	สเกลคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับ 0 ซึ่งเป็นขีดเริ่มต้น เมื่อทำการวัดค่าที่ได้จะคลาดเคลื่อน
สาเหตุ	เกิดจากการใช้ไมโครมิเตอร์ไม่ถูกต้อง หมุนสเกลทรงกระบอกด้วยมือขณะเก็บแรงเกินไป (วิธีที่ถูกต้อง คือหมุนส่วนปลายท้ายสเกลทรงกระบอก)
วิธีแก้ไข	ใช้ตัวปรับสเกลจับกระบอกสเกลด้านในตรงรูจับตั้งรูป แล้วทำการหมุน สเกลด้านในก็จะหมุน หลังจากนั้นหมุนสเกลทรงกระบอกว่าตรงกับขีด 0 หรือไม่ ถ้าไม่ตรงก็ทำการปรับอีกจนกว่าจะตรงกับขีด 0

รูปด้ามหมุนท้ายสเกลทรงกระบอก

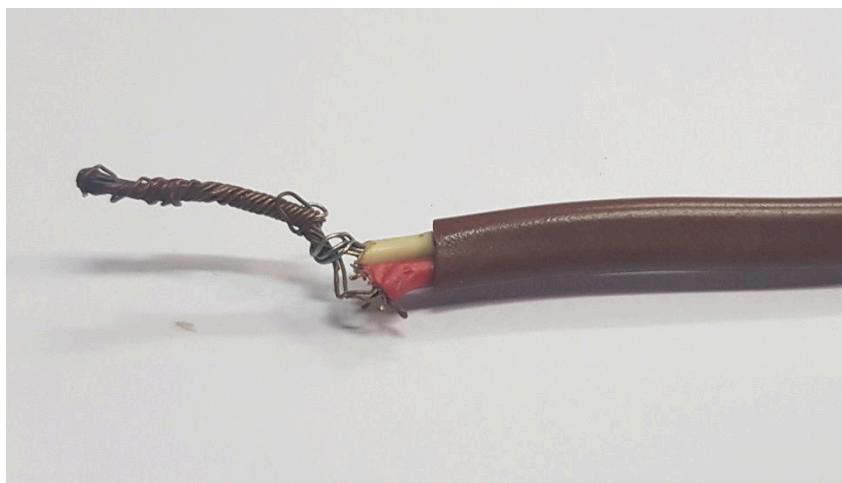
รูปตัวปรับสเกล และรูกระบอกสเกลสำหรับตัวปรับสเกล

รูปการจับกระบอกสเกลด้วยตัวปรับสเกล

เทอร์โมคัปเปิล

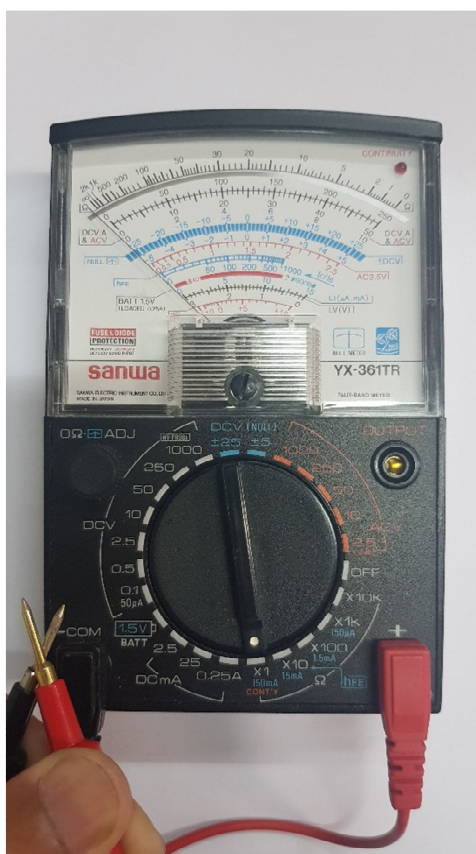

รูปเทอร์โมคัปเปิลชำรุด

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	9 เทอร์โมคัปเปิล
ปัญหา	ไม่สามารถวัดอุณหภูมิได้
สาเหตุ	สายเทอร์โมคัปเปิลขาด ชำรุด อาจเกิดจากการปิดงอตรงบริเวณโลหะ ทำให้หักงอและขาดจากกันได้
วิธีแก้ไข	ตัดสายเทอร์โมคัปเปิลที่ขาดออก แล้วทำการปลอกตัวหุ้มโลหะ หลังจากนั้นพันสายโลหะเข้าด้วยกันดังรูป

รูปลักษณะการพันสายโลหะของเทอร์โมคัปเปิล

มัลติมิเตอร์

รูปมัลติมิเตอร์ที่ใช้งานไม่ได้

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	12 การใช้โวลต์-โอห์ม-มิลลิแอมมิเตอร์ 13 กฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ 15 แอมมิเตอร์และโวลต์มิเตอร์ 18 การอัดประจุและการคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC
ปัญหา	ไม่สามารถวัดค่าทางไฟฟ้าได้ กรณีฟิวส์ขาด
สาเหตุ	ฟิวส์ของมัลติมิเตอร์ขาด อาจเกิดจากวัดที่ไม่ถูกต้อง หรือวัดค่ากระแสไฟฟ้าเกินกว่าที่มัลติมิเตอร์จะวัดได้ วิธีตรวจว่าฟิวส์ขาดหรือไม่ ให้ปรับมัลติมิเตอร์ไปย่านวัดค่าความต้านทาน แล้วนำสายวัดของมัลติมิเตอร์แตะกัน ถ้าเข็มมัลติมิเตอร์ไม่ขยับแสดงว่าฟิวส์ขาด

รูปมัลติมิเตอร์ที่ใช้งานได้ เมื่อปรับไปที่ย่านวัดค่าความต้านทาน
แล้วนำสายวัดมาแตะกัน เข็มมัลติมิเตอร์จะขยับ

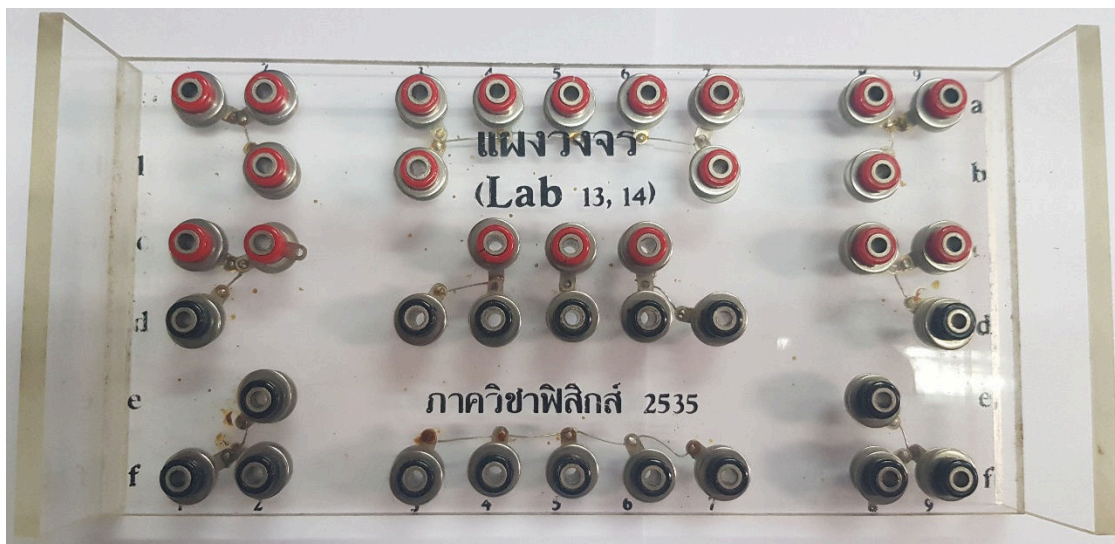
วิธีแก้ไข

เปิดฝาหลังมัลติมิเตอร์ แล้วทำการเปลี่ยนฟิวส์ตัวใหม่

รูปมัลติมิเตอร์ที่ทำการถอดฝาหลังออก จะเห็นฟิวส์อยู่ด้านใน

แผงวงจรของปฏิบัติการกฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ

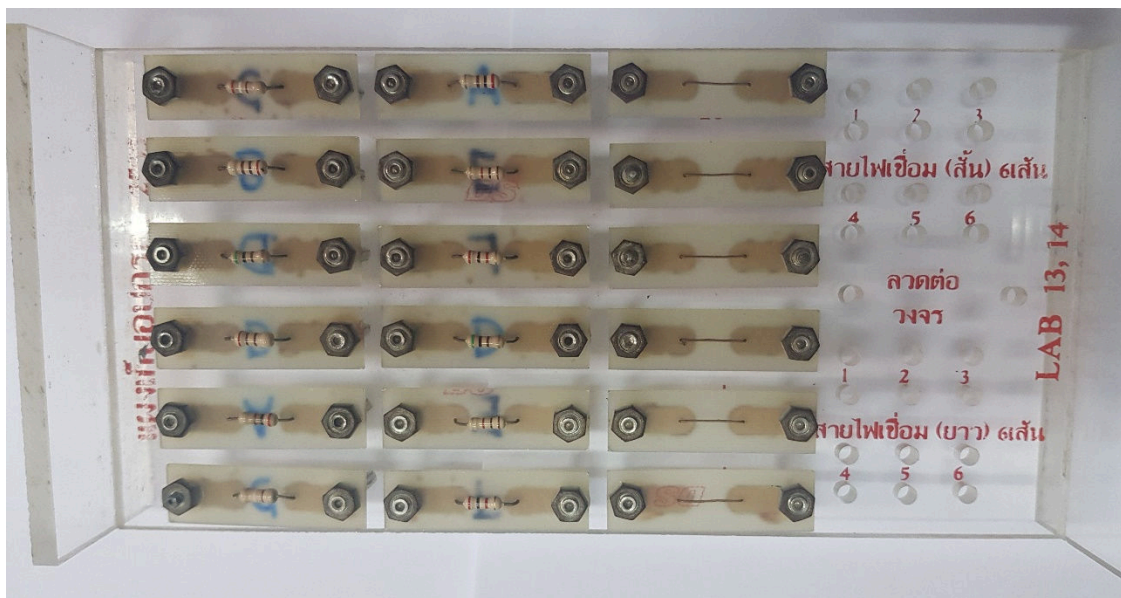
รูปแผงวงจรของปฏิบัติการกฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	13 กฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ
ปัญหา	เมื่อนำไปต่อวงจร ไม่สามารถวัดค่าทางไฟฟ้าได้
สาเหตุ	จุดเชื่อมต่อบางจุดหลุด ไม่ติดกัน อาจเกิดจากการต่อวงจร เมื่อมีการขยับบ่อยครั้ง ทำให้จุดเชื่อมต่อขยับและหลุดออกจากกันได้
วิธีแก้ไข	หาจุดเชื่อมต่อที่หลุดออกจากกัน โดยการใช้นิ้วมัลติมิเตอร์วัดระหว่างจุดเชื่อมต่อที่คิดว่ามี ปัญหา ตั้งมัลติมิเตอร์ไปที่ย่านวัดค่าความต้านทานแล้ววัด ถ้าค่าไม่ขึ้นแสดงว่าจุดที่วัดหลุดออกจากกัน ให้ทำการเชื่อมต่อกันด้วยตะกั่ว ในจุดอื่น ๆ ที่สงสัยก็ทำตามแบบเดียวกัน

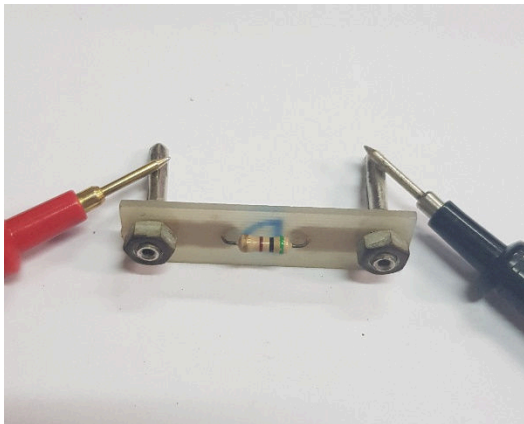

รูปการใช้นิ้วมัลติมิเตอร์วัดระหว่างจุดเชื่อมต่อ

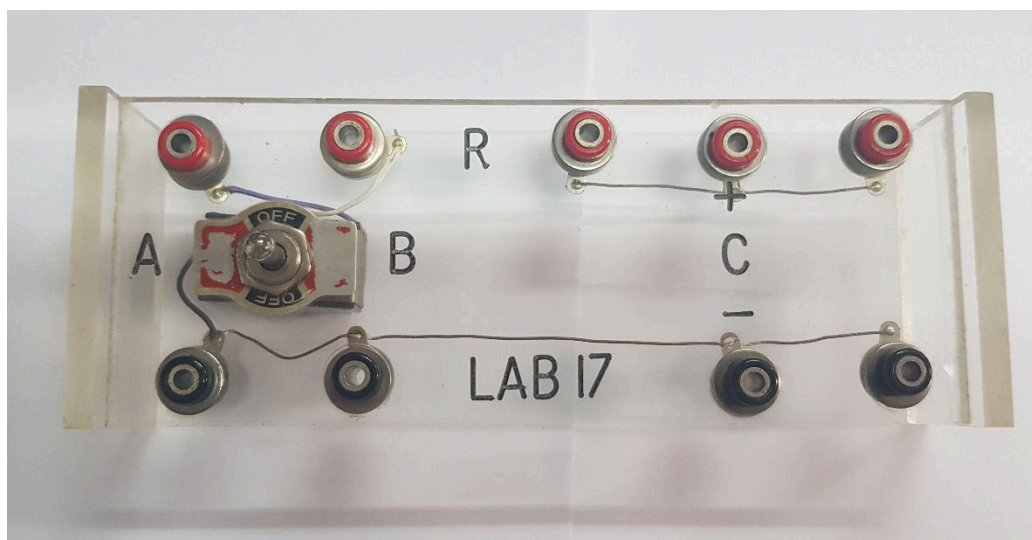
ตัวต้านทานของปฏิบัติการกฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ

รูปตัวต้านทานของปฏิบัติการกฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	13 กฎของโอห์มและกฎของเคอร์ชอฟ
ปัญหา	ค่าความต้านทานไม่สามารถวัดได้ กรณีจุดเชื่อมต่อหลุดออกจากกัน
สาเหตุ	จุดเชื่อมต่อขาตัวต้านทานกับขาที่ต่อวงจรหลุดออกจากกัน อาจเกิดจากการใช้งานในการต่อวงจรดึงเข้าออก ทำให้ขาที่ต่อวงจรขยับและอาจหลุดออก
วิธีแก้ไข	หาจุดเชื่อมต่อที่หลุดออกจากกัน โดยการใช้มัลติมิเตอร์วัดระหว่างขาต่อวงจรของตัวต้านทาน ถ้าค่าความต้านทานไม่ขึ้นให้เชื่อมต่อด้วยตะกั่ว
	รูปการใช้มัลติมิเตอร์วัดระหว่างขาต่อวงจรของตัวต้านทาน

แผงวงจรของปฏิบัติการการอัดประจุและการคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC

รูปแผงวงจรของปฏิบัติการการอัดประจุและการคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC

อุปกรณ์ปฏิบัติการ	18 การอัดประจุและการคายประจุของตัวเก็บประจุในวงจร RC
ปัญหา	เมื่อนำไปต่อวงจร ไม่สามารถวัดค่าทางไฟฟ้าได้
สาเหตุ	จุดเชื่อมต่อบางจุดหลุด ไม่ติดกัน อาจเกิดจากการต่อวงจร เมื่อมีการขยับบ่อยครั้ง ทำให้จุดเชื่อมต่อขยับและหลุดออกจากกันได้
วิธีแก้ไข	หาจุดเชื่อมต่อที่หลุดออกจากกัน โดยการใช้มัลติมิเตอร์วัดระหว่างจุดเชื่อมต่อที่คิดว่ามี ปัญหา ตั้งมัลติมิเตอร์ไปที่ย่านวัดค่าความต้านทานแล้ววัด ถ้าค่าไม่ขึ้นแสดงว่าจุดที่วัดหลุดออกจากกัน ให้ทำการเชื่อมต่อกันด้วยตะกั่ว ในจุดอื่น ๆ ที่สงสัยก็ตามแบบเดียวกัน

ประวัติผู้จัดทำ

ชื่อ - สกุล นายเอกพบ ขจรไพศาล
 ที่อยู่ 165/37 ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
 ตำแหน่งหน้าที่ นักวิทยาศาสตร์
 สถานที่ทำงาน ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
 โทรศัพท์ : 034-245329 ต่อ 28423
 e-mail : khajornpaisan_e@silpakorn.edu

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม
 อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2548 จบการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2556 จบการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2550 – 2558 ผู้ช่วยสอนปฏิบัติการ
 พ.ศ. 2559 – ปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์